Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 66 (15689) | 1981 оной мартын 20, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

ПАРТИЙНА ЭХИН ОРГАНИЗАЦИ

Манай республикын коммунистнууд, бүхы ажалшад советскэ арадтаяа нэгэн хамта КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые халуунаар һайшаажа байна. Эдэ үдэрнүүдтэ суглаанууд, митингнүүд үнгэржэ, ажалшад партиин хаалһан уг зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ, арбан нэгэдэхи табан жэлые ажалай үндэр түйлалтануудаар дүүргэхэ гүн сэдьхэлэй эрмэлзэлтэй байһанаа элирхэйлнэ.

Ленинскэ демократическа централизмын ёһо гурнмые баримталан, партияа улам бэхижүүлхэ тухайда КПСС-эй XXVI съезд онсо анхарал хандуулаа. Партийна эхин организацинууд манай ажабайдалда тусхай һуури эзэлдэг гээшэ. Эдэнэр хадаа арад түмэнэй гүн соо оршоно. өөрынгөө эдэбхитэй хүдэлмэриин аша туһаар партиин политикые олонитэдэ нэбтэрүүлнэ, ажахын-политическэ ба үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэнэ.

Манай республика дотор мүнөө партийна 1315 эхин организацинууд тоологдодог. Тэдэнэй 557-нинь промышленностиин, барилгын, транспорт болон хэлхеэ холбооной предприятинуудта, колхозууд, совхозуудта, үйлэдбэриин бусад коллективүүдтэ хүдэлнэ.

Эхин парторганизаци болбол өөрынгөө зэргэдэ ажалай коллективэй эгээл түрүү, гүнзэгы мэдэрэлтэй, эдэбхитэй хүнүүдые элсүүлжэ, бодотооро манлай, политическэ хүсэ болгон нэгэдхэдэг байна. Цеховэ парторганизацинуудай, партийна бүлэгүүдые эдэбхитэйгээр хүдэлгэдэг, шадабаритай, эрид шууд хүтэлбэри бэелүүлдэг партийна эхин организацинуудтай ажалша коллективүүд хэзээдэ, үйлэдбэриншье, нитынышье ажабайдалда һайн амжалтатай байдаг, ажал хэрэгынь ходо бүтэмжэтэй, урагшатай байна. Манай республика дотор цеховэ 966 парторганизаци, партийна 1371 бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Эдэнэрэй ажал ябуулга коллективэй али бүхы байдалда ашатай нүлөө үзүүлнэ бшуу. Тиимэһээ баһал ехэ хүсэн болоно гэжэ һанагдахатай.

Партийна эхин организацинууд хадаа коммунис байгуулалтын үндэһэн шухала, томо - томо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ анха түрүүлэн хам оролсохо үүргэтэй, захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхэ түлөөлэлгэтэй гэжэ партиин XXVI съезд тэмдэглэһэн байна. Эдэ заабаринууд парторганизацинуудай бэелүүлхэ шухала зорилгонуудые, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдые тодорхойлно.

Манай областной парторганизациин олон эхин организацинууд политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулгын баян дүй дүршэлтэй, ажалша коллективэй хүсые хүдэлгэрүүлхэ шадабаритай, эмхи гуримтай, эбтэй эетэй ажабайдал хангаха аргатай. Прибор бүтээлгын заводой, нарин сэмбын комбинадай, Шэнэ-Бэрээнэй заводой, Баргажанай леспромхозой, Оёорой, Бодонгуудай совхозуудай, Улаан-Үдын районой «Искра», Яруунын «Коммунизм» колхозуудай, Сотниковой ба Улаан-Үдын шубуунай фабрикануудай, мүн бусад коллективүүдэй эхин парторганизацинуудай хүдэлмэри ходо һайшаагдажа байдаг. Байгал-Амарай түмэр зам баридаг коллективүүдэй партийна эхин организацинууд мүн лэ һайнаар хүдэлнэ.

Эдэ парторганизацинуудта үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын, хүдэлмэриин шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэлые бодотоор ябуулагдана. Тэндэхи коммунистнууд социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ, партии доторой ажабайдалда, ажалшадые үзэл сурталай, зан заншалай, ажалай талаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ саг үргэлжын анхарал хандуулна.

Эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэрөө улам нарижуулхын тула саг үргэлжэ оролдохотоёо хамта өөрынгөө коллективэй ажал ябуулгын шанар тушаа анхаралаа таталжа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлхэ гол үүргэтэй байһаниинь элитэ.

Олонитын социалис мүрысөө хүгжөөлгэ болбол партийна эхин организаци бүхэнэй түрүүшын ээлжээндэ бэелүүлхэ зорилгонуудай нэгэниинь мүн. КПСС-эй XXVI съездые угтажа байха үедэ, съездын һүүлээршье хэдэн олон үүсхэл мүндэлөө. Партиин съездын табиһан зорилгонуудые, шэнэ табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ тэмсэлдэ тэдэ бүгэдэн зорюулагданхай. Олониитэдүнда дэлгэрһэн үүсхэлнүүдые дэмжэхэ, түрүүшүүлэй туршалтануудые бүгэдын хэрэг болгохо гээшэ партийна организацинуудай саг дарыдань шиидхэхэ асуудалнууд мүн.

Партийна эхин организацинууд үйлэдбэрие хүтэлбэрилхэдэ, социальна хүгжэлтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ажалшадые улам олоноор хабаадуулхые оролдохо ёһотой. Ушар нимэһээ съездын шиидхэбэринүүдэй эрилтэтэй зохилдуулан, хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, алба хаагшад болон мэргэжэлтэдэй үргэн хабаадалгатай арбан нэгэдэхи табан жэлэй хугасаада ажалша бүхы коллективүүдтэ ойрын жэлнүүдтэ дүүргэгдэхэ экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэб зохёогдохо зэргэтэй. Мүнөө энэ хэрэг бүтээлгые коммунистнууд, эхин партийна организацинууд бэе дээрээ даажа абаха, үүсхэлшэдынь болохо уялгатай.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй гол удхые коммунист бүхэндэ, хүн бүхэндэ тайлбарилан ойлгуулха, энэ бодолдонь нэбтэрүүлхэ асуудал хадаа партийна организаци бүхэнэй шиидхэхэ баһал нэгэ шухала хэрэгынь болоно. Энэ хүдэлмэридэ лекторнүүдые, элидхэлшэдые, үзэл сурталай эдэбхитэдые үргэнөөр хабаадуулха эрилтэ табигдана.

КПСС-эй XXVI съездые угталгын үе, тэрэнэй хүдэлмэриин абаһан шиидхэбэринүүдынь коммунистнуудай сэдьхэлдэ шэнэ бодол түрүүлһэн, үзэл сурталай, зан заншалай талаар улам хатуужанги, коллективэйнгээ үмэнэ ехэ харюусалгатай байха эрилтэ табяа. Тиимэ байхашье ёһотой. Партийна директивэнүүдые гүйсэд дүүргэхэ, общественнэ ба арадай хэрэгэй түлөө хаба шадалаа дуталгаршье зорюулха гээшэ коммунист бүхэнэй нангин хэрэгынь болоно. Түбхын түрүүндэ түрүү ябаха үүргэеэ жэнхэни дүүргэжэ, партийна нүлөө бүри гүнзэгырүүлхэ, үргэлжэ олониие үнэн сэдьхэлһээ оролдохо, нүхэдтөө саг үргэлжэ алдабаа туһаламжа үзүүлхэ уялгатай.

Эдэ эрилтэнүүдые хүсэндэнь хүргэхэ хэрэг хангахын тулада парторганизацинууд партийна хүсэеэ үйлэдбэриин участок бүхэндэ зүбөөр хубаарилан табиха, тэдэнэй эдэбхиие хүгжөөхэ ямаршье хэрэг шиидхэжэ бодоһоор зүрхэ сэдьхэлэйнь ошо бадаруулха хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Тиихын тула парти доторой ажабайдалые хүгжүүлхэ, өөрынгөө зэргэдэ эрхимэй эрхимүүдые шэлэн абаха, партийна суглаагаа һайнаар бэлдэжэ үнгэргэхэдээ шухала асуудалнуудые зүбшэжэ байха ёһотой.

КПСС-эй XXVI съездын тодорхойлһон заабаринуудые бэелүүлхэдэ, партийна эхин организацинууд хадаа өөһэдынгөө ажал ябуулгые коллективүүдые бэхижүүлхэ, нягта асуудалда зорюулха, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ тэмсэлдэ ажалшадые сүм бодхоохо байһаниинь дамжаггүй.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАЙ УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ХҮДЭЛМЭРИИН ХОЁР ҺАРА СОНОСХОГДОБО

Һүүлэй жэлнүүдтэ ган гасуур боложо, республикын олонхи районуудта имагтал һайжаруулагдаһан, уһалагдадаг газарһаал бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл бэлэдхэгдэнэ. Тингэбэшье олохон колхоз, совхозууд уһалагдадаг сабшалан, таряалангай ургасые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжые гүйсэд хэрэглэнэгүй. Жэл бүри нилээд ехэ газар уһалагдангүй үлэнэ. Бүлүүр станцинуудые дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэжэ, добо газарые уһалха арга боломжо үшөөл хэрэглэгдэнэгүй, таряалан, сабшалан дээрэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ бага гаргагдана гэжэ КПСС-эй обкомой бюрогой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ.

Байгша оной мартын 15-най мэдээгээр ажахынуудта бүхыдөө 762 мянган тонно шэбхэ зөөгдөө гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 100 мянган тонноор бага шэбхэ гаргагдаа. Баргажанай, Яруунын, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хяагтын, Түнхэнэй районуудта таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ. Тэрэшэлэн Яруунын, Хэжэнгын, Захааминай, Түнхэнэй, Хяагтын болон бусад хэдэн районуудта газар уһалха бүлүүр станцинууд мүнөө болотор хүдэлгэгдэнэгүй. Бүхыдөө бии байһан бүлүүр станцинуудай аяар 190-ниинь үшөө заһабарилагдаагүй байха юм.

Һайжаруулагдаһан газарта хүдэлхэ тусхай звенонууд олонхи ажахынуудта мүнөө хүрэтэр бии болгогдоогүй, таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ агротехническэ тодорхой хэмжээ ябуулганууд зохёогдоогүй, хабарай тарилгын хүдэлмэри эмхидхэхэ тусхай түсэбшье табигдаагүй байһаар.

Тиимэһээ эдэнэр бии байһан дутагдалнуудые усадхаха, һайжаруулагдаһан болон бусадшье газарай ургасые эрид дээшэлүүлхэ, илангаяа уһалагдадаг газарые ашаг үрэ ехэтэй болгохо тушаа хэдэн шухала хэмжээнүүдые бэелүүлэ» гэжэ КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоол соогоо заана.

Жэшээнь, байгша оной мартын 20-һоо майн 20 болотор таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, тэндэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ зөөхэ, газарта оруулха, уһалууриин һубаг ханаабуудые бэлдэхэ, таряалан, сабшалан, бэлшээри уһалха, тэдэниие хорёолхо хүдэлмэриин хоёр һара соносхохо гэжэ тус тогтоол соо заагдаба.

Хоёр һарын туршада газар уһалха, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ зөөхэ, тэрэниие уһалагдадаг газарай хүрьһэндэ оруулха, тэрэшэлэн газарай хүрьһэнэй дээгүүрхиие болон үндэһөөрнь һайжаруулха, олон жэлэй ногоо тариха, сабшалан болон отарануудай дэргэдэхи газарые хорёолхо гэхэ мэтэ бусад хүдэлмэри хэхэ даабари табан үдэрэй болзортотабижа, колхоз, совхоз, «Сельхозхимия» нэгэдэлэй районой отделенинүүдтэ хүргэхэ гэжэ Хүдөө ажахын болон Мелиорациин, уһанай ажахын министерствэнүүд, Буряадай «Сельхозхимия» нэгэдэл, Госкомсельхозтехникэ, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд, «Птицепром» трест, КПСС-эй райкомууд болон райгүйсэдкомууд уялгалагдаба.

Ажахы бүхэндэ саг үргэлжэ хүдэлхэ үйлэдбэриин бригада, звенонуудые дары эмхидхэжэ, ажахыда бии байһан бүхы һайжаруулагдаһан газарые тэдэнэдэ даалгаха, хэрэгтэй кадрнууд болон техникээр хүсэд бүридхэхэ шухала. Агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ түсэб, үйлэдбэриин даабари, гаргашын лимит табижа үгэхэ, бүхыдөө абаһан продукциинь зэргээр ажалай түлөөһые үгэхэ, мүн моральна болон материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүдые тогтоохо ёһотой гэжэ тэрэ тогтоол соо заагдана.

Энээнтэй хамта хоёр һарын туршада һайрам тогтоохо, һубаг ханаабуудаар уһа табижа, бүлүүр станцинуудые хүдэлгэжэ, таряалан, сабшалан һайнаар уһалха, илангаяа уһалагдадаг, хатаагдаһан газарта үтэгжүүлгэ дүүрэнээр оруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Байгша оной апрелиин 1 болотор бүхы һубаг ханаабууд, бүлүүр станцинууд, уһа сасадаг машинанууд газар уһалхаар бэлэн болгогдоод байха ёһотой. Звенонуудые газар уһалагшадаар, бүлүүр станци хүдэлгэхэ хүнүүдээр гүйсэд бүридхэхэ, тениикэ, түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ бүхы таарамжатай арга боломжо тэдэнэдэ олгохо. Тиихэдээ уһалууриин бүхы техникые түхеэрэн сүүлхэ соо хүдэлгэхэ шухала. Энэ хоёр һарын туршада ажахынуудта хүдэлгэгдэжэ байһан бүлүүр станцинууд, уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдтэ найдамтай техническэ харууһа эмхидхэхэ гэжэ республикын Госкомсельхозтехникэдэ даалгаха гэжэ хэлэгдэнэ.

Таряалан, сабшалангай гектар бүриһөө үндэр баян ургаса абахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ гэжэ КПСС-эй райкомууд, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд уялгалагдаба.

Газарай үрэжэл һайжаруулха, уһалха хоёр һарын ябасые хэблэлдэ, радиогоор болон телевизорээр үргэнөөр харуулжа байха гэжэ республикын, районуудай газетын редакцинуудта, телевидени болон радио-дамжуулгын комитедтэ даалгагдаа.

Үрэжэлынь дээшэлүүлэгдэнэ

Хойморой намагта тала дайда торфоор элбэг гэжэ суурхадаг. Үнгэрэгшэ зун Түнхэнэй районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй механизаторнууд энэ торфые хүсэтэ техникээр обоолжо, минеральна үтэгжүүлгэнүүдтэй холижо, тусхай торфо-минерально-аммиачна холисо бэлдэһэн байна. Тиимэһээ дулаанай сагта тэрэниие намагтай газараар шэрэхэ аргагүй дээрэһээ, мүнөө энэ ажалые эршэтэйгээр ябуулна.

Улбугай тосхонһоо холо бэшэ обоологдоһон үтэгжүүлгэнүүдые эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор шэрэжэ эхилбэ. Эндэ Степан Александрович Андриевскын хүтэлбэри доро дурсагдагша нэгэдэлэй оньһожоруулагдамал отряд хүдэлнэ. Тэндэнь мөөртэй 12 трактор шэрэлгэдэ ашаглагдана. Үтэгжүүлгэ ашадаг хоёр погрузчик һаатангүй хүдэлнэ. Тэдэниие Н. И. Немцов, В. Е. Демин хоёр ябуулдаг юм. Мүн үтэгжүүлгэ зөөлгэдэ механизаторнууд И. И. Бобков, В. И. ба А. И. Усольцевууд, Б. И. Сороковиков болон бусад онсо шалгарна. Бульдозернуудые жолоодогшод И. Ф. Кузнецов, В. И. Пежемский гэгшэд хүрэшэһэн үтэгжүүлгэ түлхин обоолно. Эндэ хабар болотор шэрэхэ торф бии. Иимэ холисые элһэлиг газарай хүрьһэндэ оруулхада, ургасань дээшэлдэг юм.

Тус отряд нёдондо түсэбэйһоор 50 мянган тонно үтэгжүүлгэ гаргаха даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн байна. Тэрэ тоодо «Сибиряк» колхоз 14,4 мянган тонно, Саяанай совхоз 8,1 мянган тонно, «Восточные Саяны» —22,8 мянган тонно, «Маяк» колхоз — 5 мянган тонно поли дээрэ гаргаа.

Тэрээнһээ ондоо үшөө иимэ нэгэ отряд байгуулагдажа байна. «Сельхозхимия» нэгэдэл энэ отрядые погрузчик болон бульдозероор хангаха, харин районой ажахынууд трактор, машинануудые үгэхэ юм.

— Саяанай совхоздо наг шэбхыень шэрэжэ эхилхэмнай. Эндэ шэрэжэ дүүргэмсээрээ «Сибиряк» колхоздо ажаллажа эхилхэбди. Хабарай тарилгын эхилтэр 17 мянган тонно үтэгжүүлгэ шэрэхэ түсэбөө дүүргэхэбди,— гэжэ нэгэдэлэй ахамад агроном Д. Ж. Захаров хөөрэбэ.

В. ТУЛАЕВ
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: погрузчигай жолоошон Н. И. Немцов.

Л. ИРИНЦЕЕВЭЙ фото.

ВАРШАВАДА уулзалга болобо

ВАРШАВА. «Союз-81» гэһэн хамтын командно-штабной һуралсалай ВНР-эй, ГДР-эй, СССР-эй ба ЧССР-эй газар дээрэ үнгэргэгдэжэ байһантай дашарамдуулан, ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь С. Каня, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша, Советскэ Союзай маршал В. Г. Куликовтой уулзаба.

Польшын сэрэгүүд Совет Армитай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй хамта амгалан байдал ба социализм найдамтайгаар сахин хамгаална гэжэ хани ёһоной уулзалгын үедэ тэмдэглэгдээ.

ЗАМБУУЛИНДАХИ ВАХТА

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. Мартын 18. (ТАСС). Космонавтнууд Владимир Коваленок, Виктор Савиных «Салют-6»—«Союз Т-4»—«Прогресс-12» гэжэ замбуулинай комплекс дээрэ табадахи үдэрөө хүдэлмэрилбэ. Эдэнэр станциин системэнүүд ба түхеэрэлгэнүүдые бултыень хүдэлгөөд, «Прогресс-12» онгосын ашаануудые сүм буулгаа.

Дэлхэй шадархи замбуулинай дайдада гурбан жэл хахадай турша соо дабшажа ябагша «Салют-6» станци дээрэ заһабари, шалгалта хэхээр хараалһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэ — экипажай шиидхэхэ гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Энэ зорилгоор наранай батарейнүүдые залан хүдэлгэхэ шэнэ блок мартын 18-да тодхоһон, халуун, хүйтэниие тааруулдаг түхеэрэлгэ доторхи конденсадые шахан гаргаха бүлүүрыень һэлгэһэн байна.

Мүнөөдэр комплексые залан ябуулха түхеэрэлгэнүүдэй һаадгүй хүдэлсэ хангаха хүдэлмэри хэгдэнэ. Космонавтнууд мэргэжэлтэдэй һанамжануудые хүтэлбэри болгон, электрическэ холбоо шэжэмүүдэй параметрнүүдые хэмжэн тодорхойлно, элирүүлэгдэһэн дутуу дунданuудые зайсуулна. Станци дээрэ бии байһан, «Союз Т-4» онгосын абаашаһан зэр зэмсэгүүдэй туһаламжаар заһабарилга хэгдэнэ.

Космонавтнууд үдэрэй туршада бэеын тамир тэнхээ дэмжэхэ упражненинүүдые велоэргометр дээрэ хэнэ, биологическа зүйлнүүдтэй аппаратурын хүдэлмэри хинан шалгана.

Экипажтай радиогоор хөөрэлдэһэнэй, медицинскэ хиналтын мэдээнүүдэй ёһоор, хөөрэн дэгдэлгын оршон байдалда Владимир Коваленок, Виктор Савиных хүсэд дадаад байна. Хоюуланайнь бэе махабад һайн ябана.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Үйлэдбэриин онсо гайхамшаг түйлалтануудай, арбадахи табан жэлэй даалгабаринуудые, социалис уялгануудаа болзорһоо урид дүүргэһэнэй, ажалай шэн габьяа гаргаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүнгэн промышленностиин түрүүшүүлдэ **Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ олгоод, **Ленинэй орден, «Хадуур ба Балта»** гэжэ алтан медаль барюулхаар шиидхээ:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

АЛЬЦМАН Клавдия Павловнала — Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай директор.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

СССР-эй ШУЛУУН НҮҮРҺЭНЭЙ МИНИСТЕРСТВЫН НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ, ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭДЫЕ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ, АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй даабаринуудые, социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэһэнэйнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Бывальцев Иван Георгиевичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй экскаваторай машинист.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Михайлов Гордей Григорьевичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай автобазын автомобилиин жолоошон.

Юмсурунов Батор Лубсановичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай автобазын автомобилиин жолоошон.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Балданов Геннадий Дымбрыловичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай шахтын электрослесарь.

Дугаров Пурбо Будаевичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй главна геолог.

Евдаков Николай Максимовичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай шахтын участогай механик.

Шадов Иван Михайловичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй директор.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫН ОРДЕНООР

Коновалов Петр Илларионовичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй экскаваторай машинист.

Паткин Андрей Борисовичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай шахтын проходчик.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Серебренников Николай Александровичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай автобазын слесарь.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Непокрытов Валерий Васильевичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай автобазын автомобилиин жолоошон.

Фёдоров Владимир Николаевичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй экскаваторай машинист.

Челяпин Алексей Тихоновичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай шахтын электро-хабсаргагша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Ефимов Иван Емельяновичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй тепловозой машинист.

Серебренников Анатолий Александровичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай шахтын модошо дархан.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Л. БРЕЖНЕВ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1981 оной мартын 2.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

СССР-эй ХАРА МЕТАЛЛУРГИИН МИНИСТЕРСТВЫН НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Продукци үйлэдбэрилэн гаргаха, шанарыень һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар түсэбтэ арбадахи табан жэлэй даабаринуудые, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ түйлаһан амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Викулин Михаил Фёдоровичые — «Вторчермедэй» Буряадай республиканска предприятиин металл зүйлнүүдые сорт сортоорнь илган-суглуулагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Л. БРЕЖНЕВ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль.
1981 оной мартын 2.

СОВЕТ ЭРДЭМ НАУКЫН ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

...ай ороной экономическа ба социальна хүгжэлтэдэ наука бага бэшэ үүргэ...нэ, ажал хэрэгүүдтэй ... холбоо барисаае бэ...дэ, эрдэм болон техникын хүгжэлтын шиидхэхы ...дтань эрдэмтэдэй ... хүсэлэлгэ элсүү... шиидхэлгэдэ ехэ анхарал ...улагдана. Мартын ... Москвада нээгдэһэн, ... Наукануудай академиин жэлэй хамтын суглаан сесси дээрэ энээн тухай ...гдээ.

...эй ЦК-гай секретарь ... Зимянин, СССР-эй ...нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, ГКНТ-гэй түрүүлэгшэ академик Г. И. Марчук, Наукануудай академиин хүтэлбэрилэгшэд суглаанай президиумда һууба.

СССР-эй Наукануудай академиин президент академик А. П. Александров сессие нээгээ.

СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент академик П. Н. Федосеев «КПСС-эй XXVI съезд шэнэ табан жэлдэ эрдэм наукын шиидхэхэ зорилгонууд тухай» гэһэн элидхэл хэбэ. Эрдэм наукые эршэмтэй түргэнөөр хүгжөөнгүйгөөр шэнэ общество байгуулхын аргагүй гэжэ коммунистнуудай парти өөрынгөө ехэ хуралдаан дээрэ үшөө дахин тусхайлан тэмдэглээ. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые эрдэм, техникын түрүү шатануудта дэбжүүлхэ шухала гэжэ съезд зааһан байна, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Энэ заабаринь эрдэм техникын түйлалтануудые социализмын үлэмжэ бүлюу талантнуудтайнь нягтаар холбохо түүхэтэ зорилгынь тодорхой хараа болоно.

Мүнөө сагай уласхоорондын байдалые, дэлхэйн революционно хүдэлөөе элидхэлшэ марксистско-ленинскэ хараа бодолой үндэһөөр тайлбарилан шэнжэлээ. Партиин тодорхойлһон амгалан байдалай үнэхөөрөө энэрхы зорилготой программые совет эрдэмтэд бүрин һайшаана, нэн зүрхэнһөө дэмжэнэ. Ядерна хосорол зайсуулгын али тухай шухала байһые элирүүлэн тодоруулха уласхоорондын хүндэтэй комитет эмхидхэхэ тухай Л. И. Брежневэй дурадхалые Наукануудай академиин хамтын суглаанай нэгэ һаналтайгаар һайшаахань дамжаггүй.

Элидхэлшын хэлэһэнэй ёһоор, ехэ эрдэм наука теоретическэ зорилгонуудые тодорхойлон хараалхатаяа хамта арадай ажахын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ, үйлэдбэридэ үнэхөөрөө революционно хубилалтануудые хэжэ шадахаар нээлтэ тодорхойлолтонуудые хэхэ хэрэгтэ оролдолго хүсэлэлгэнүүдээ элсүүлхыень оромнай шухалада тоолоно.

Эрдэм болон техникын түйлалтануудай арадай ажахыда ажалай хүсэн ба мүнгэ зөөриин улам ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байһые арбан нэгэдэхи табан жэлдэ дүүрэн хангажа шадаха, хангаха ёһотой. Заха холын ошохонь бэрхэтэй нютагуудтахи түлишын, элшэ хүсэнэй ба түүхэй эдүүдэй шэнэ нөөсэнүүдые бэдэрэлгэ онсо шухала хэрэг боложо байнхай.

Академик П. М Федосеев ойрын арбан жэлэй турша соо үндэһэн эрдэм наукын хүгжэхэ гол шэглэлнүүдтэ тогтон, тодорхойгоор тайлбарилба.

СССР-эй Наукануудай академиин Президиумэй ахамад эрдэмтэ секретарь академик Г. К. Скрябин 1980 ондо Наукануудай академиин эрхилһэн ажал ябуулга тухай элидхэл хээ

Сессидэ хабаадагшад элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэжэ захалба.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дэлгүүлхын түлөө

БАРИЛГАШАДАЙ ҮГЭ БАТА

«БАМ-ай барилга үргэлжэлүүлхэ» гэһэн шиидхэбэри партиин XXV съезд дээрэ баталагдаһан юм. Энэ ехэ хараа зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула совет арад түрэл Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро тон ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежнев БАМ-ай барилгашадай, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай ажал хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэжэ, халуунаар амаршалаа бэлэй. БАМ-ай барилгашад энэ амаршалгада харюу болгон, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байха юм.

Буряадай участогай барилгашад арбадахи табан жэлэй туршада бага бэшэ ажал хэжэ, БАМ-ай барилгада ехэ хубитаяа оруулаа. Хүдэлмэришэд социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэжэ, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлээ. «Байгал-Амарай түмэр зам барилсаһанай түлөө» медаляар Буряадай участогай 500 гаран хүдэлмэришэд шагнагдаһан байха юм.

Ямаршье бэрхэшээлнүүдһээ айхагүй, ажалша бэрхэ, үнэн сэхэ мэргэжэлтэд хүмүүжэн олошоржо байнхай. Эдэнэр БАМ-ай барилга болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

Байгалай тоннель малтадаг 12-дохи, 19-дэхи, 21-дэхи отрядуудай коллективүүд арбадахи табан жэлэй туршада эдэбхи үүсхэлтэйгээр, эршэтэй шангаар ажаллажа амжалтануудые түйлаа. Буладһаа хатуу гранит шулуу үрэмдэн, эдэнэр метр метрээр урагшаа дабшажа, тоннель болон штольни малтаа. Бэрхэ проходчигууд урган гараа. Социалис Ажалай Герой В. Р. Толстоухов, арбадахи табан жэлэй дүнгөөр Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан Ю. Д. Бордаченко, Октябриин Революциин орденоор шагнагдаһан Л. И. Базалий болон бусад залуушуулые проходчигой хүнгэн бэшэ мэргэжэлдэ һургажа, хүмүүжүүлээ.

Шадамар проходчик Ю. Д. Бордаченкын хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Байгалай тоннель малтаха даабари партиин XXVI съездын нээгдэхэ үдэр дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Байгалай тоннель малтагшад энэ үүсхэлые һайшаан дэмжэһэн байха юм. 12-дохи, 19-дэхи, 21-дэхи отрядуудай коллективүүд февралиин 6-да Байгалай хадануудые сүмэ малтажа, урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлээ һэн. Коммунис партиин, Ленинскэ комсомолой хүмүүжүүлһэн залуушуул байгаалиин бэрхэшээлнүүдһээ сухарингүйгөөр ажаллажа, ёһотой баатаршалга харуулба.

Залуу коммунист, оролдосотой бэрхэ хүдэлмэришэн А. В. Бондариин нэрэ соло БАМ-ай барилгашадай дунда мэдээжэ. Холын Украинаһаа БАМ-ай барилгада хабаадалсахаар ерэһэн энэ залуу барилгашан Эрхүүгэй, Буряадай 'участо»гуудта ажаллажа, баян дүршэлтэй болоо.

А. В. Бондариин бригадын коллектив тон харюусалгатай участок дээрэ ажаллажа байдагаа мэдэрнэ. Иимэһээл арга боломжонуудаа сүм хэрэглэхэ, оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ эрмэлзэнэ. Тус бригадын коллектив «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэхын түлөө тэмсэжэ захалаа бэлэй. Буряадай участогай булта барилгашад энэ һайн һайхан үүсхэлыень дэмжэһэн юм. Мүнөө энэ бригадын гэшүүд Кичерэһээ зүүлжээ Шэнэ Уоян тээшэ түмэр харгын рельс табижа байна. «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо тэрэ хүртэхэл ёһоороо хүртөө һэн.

Һайн бэлэдхэлтэй, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд үнэн сэхээр, оролдосотой бэрхээр барилга хэжэ, Хойто Байгалай районой шэнжэ шарайе хубилгана. Арбадахи табан жэлэй туршада 700 гаран километр авто-харгы баригдаа, 12 поселок ерьын бодоо. Электрын элшэ хүсэ дамжуулха ЛЭП-220 түхэлэй лини Северомуйск хүрэтэр татагдаба. Байгалай эрьеын, Хойто Муяын тоннельнүүдые малтаха хүдэлмэри хурдан түргэнөөр хэгдэжэ байна. Тоолохо болоо һаа, олон даа.

Сэбдэг хүйтэн хойто дайдада эршэтэ ажал орьёлон бусална. Үбэлэй янгинама хүйтэндэшье, һалхи шуурган соо гуур, зунай халуундашье ажалай эршэ һуладанагүй. Залуушуул хаба шадалаа гамнангүйгөөр барилга хэжэ, даабаряа үлүүлхын тула оролдоно.

Ороной олохон область, хизаарнуудһаа ерэһэн 60 гаран яһанай түлөөлэгшэд эбтэй эетэйгээр, нэгэ һанал бодолтойгоор барилга хэжэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада Буряадай участогай барилгашад асари ехэ ажал хэхэ даабаритай. Байгша ондо үнгэрһэн жэлэйхиһээ 20 миллион түхэригөөр ехэ барилга хэгдэхэ юм. Түмэр замай рельс Кичерэһээ Янчукан хүрэтэр, 150-яад километр зайда табигдаха. Энэ даабари дүүргэхын тула 60 гаран түмэр замай хүүргэнүүд баригдаха, олон мянган кубометр хайр шорой зөөгдэжэ, түмэр замай далан бэлдэгдэхэ, байрын гэрнүүд, столово, магазинууд баригдаха.

Байгша оной түрүүшын хоёр һарын даабари болзорһоонь урид февралиин 23-да дүүргэхэ гэһэн уялгаяа Буряадай участогай олонхи хүдэлмэришэд бэелүүлээ. Барилга - хабсаралгын 607-дохи, 651-дэхи, 581-дэхи поезднуудай, тоннельнэ 16-дахи, 12-дохи, 19-дэхи отрядуудай, хүүргэ баридаг 52-дохи отрядай, оньһожоруулагдамал 138-дахи, 135-дахи, 139-дэхи колоннонуудай коллективүүд КПСС-эй XXVI съездэ зорюулһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлээ. Ажалай түрүүшүүлһээ жэшээ абаһан бэшэшье олон хүдэлмэришэд хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа, хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

Би БАМ-ай барилгада 1974 онһоо хабааданаб. Энэ хугасаада самсаал сабшалсааб, авто-харгы барилсааб, Северо-Байкальск поселогой (мүнөө город) һуури табилсажа, нилээд олон гэрнүүдые бодхолсооб. Үнгэрһэн жэлэй зун «Комсомолец Бурятии» отрядай гэшүүдтэй хамта холын Баунтын районой Таксимо нютагта буужа, хүдэлмэришэдэй посёлок барижа эхилээ һэмди. Богони болзорой туршада ехэ ажал хэгдээ. «Комсомолец Бурятии» отрядай гэшүүд байрын гэрнүүдые, столово, магазин, котельнэ, овощ хадагалха склад баряа. Эдэнэр залуу наһанай зали бадаруулан эмхитэйгээр ажаллана. Хүхюун сэгтой, ажалша бэрхэ, тон эдэбхитэй хүбүүд, басагадтай ажаллахада урматай байдаг. Эдэнэртэ зүбшэл заабари хэлэжэ, дахуулхадаш ехэл дуратай юм.

БАМ дээрэ ёһотойл ерээдүйн бэрхэ мэргэжэлтэд урган гарана. Эдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхал байха. Би залуушуулһаа дутангүйгөөр хүдэлхэ гэжэ яһалал оролдодогби. Намайе Ленинэй орденоор СССР-эй Верховно Соведэй Президиум шагнаа юм. Манай түрэл Коммунис парти, совет гүрэн юрын хүдэлмэришэнэй ажал хэрэг, байдал һуудал тухай тон ехэ анхарал хандуулжа байдаг. Энээнэй гэршэ — намда, юрын барилгашанда, Ленинэй орден барюулагдаба ха юм. Баяр дээрэ баяр, зориг дээрэ зориг нэмэжэ, үшөөл залуу болоһон шэнгеэр һанагдана. Саашадаа үшөөл шангаар ажаллажа, залуушуулые һурган хүмүүжүүлжэ, БАМ-ай барилга болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаб.

Партиин ээлжээтэ XXVI съездын урда БАМ-ай барилгашад орден, медальнуудаар, Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдажа урмашаба. «Бидэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада БАМ-ай барилгые дүүргэхэл байхабди» — гэжэ эрид шиидэнгеэр хэлэнэбди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэшьебди.

Л. ГОРДЕНКО,
барилга-хабсаралгын 670-дахи поездын барилгашан.

Совет орон дотор

УКРАИНЫН ССР. «Новокраматорско машина бү[...]гын завод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлые заводуудай [...] вод гэжэ нэрлэдэг юм. Эндэ бүтээгдэн гаргагдаһан [...] катна станууд, ашагта малтамал буталдаг тээрэм[...] роторно комплекснууд, алхалдаг экскаваторнууд, [...] орёо оньһон түхеэрэлгэнүүд манай орон дотор, мүн [...] лын саанахи оронуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг юм. КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада [...] Краматорско заводой хүдэлмэришэд ,ашагта мал[...] буталдаг тээрмэнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбөө хоёр [...] уридшалан дүүргэбэ. Эдэ түхеэрэлгэнүүд аха дүү Монгол Арадай Республика эльгээгдэхэ юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бэлэн продукци.

ТАСС-ай фотохроника.

ШЭНЭ ЛАЙНЕР НИИДЭДЭГ БОЛОБО

СТАВРОПОЛЬ. Эндэһээ Москва хүрэтэр ниидэхэ саг нэгэ хахад шахуу дахин хоробо. Агаарай замаар ИЛ-18 түхэлэй самолёдой орондо ТУ-154 гэжэ агаарай лайнер ниидэжэ эхилээ. Ставрополиин аэропортдо тэрэнэй ниидэлгэдэ һайнаар бэлдэһэн байна: дэгдэлгын болон буулгын талмай шэнэдхэн заһагдаа, ниидэлгые залан хүтэлхэ һайн аппаратура тодхон табигдаа юм. Ороной элдэб хото городуудһаа хизаарай нүгөөдэ томо аэропорт — Минеральные воды тээшэ зүг барижа ябаһан олон һууритай түргэн самолёдууд хизаарай түбтэ бууха аргатай болобо бшуу.

ЛУГОВОДУУДАЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ВИЛЬНЮС. Литвагай ажахынүүд юрэ баримталагдадаг болзорһоо хоёр долоон хонотоор урид һайжарууулагдаһан сабшалан болон бэлшээри дээрэ минеральна утэгжүүлгэнүүдые гаргажа эхилэнхэй. Литвагай тариан ажалай эрдэм шэнжэлгын институдай эрдэмтэдэй туһаламжаар районуудай агрохимическэ албануудай зохёоһон картограммын ёһоор түрүүшынхеэ хаа хаанагүй утэгжүүлгэ тараагдана.

Хүдэлмэриин эхилхын урда тээ агрономууд-луговодууд болон оньһожоруулагдамал звенонуудай хүтэлбэрилэгшэд Шяуляйска районой «Науяс Гивянимас» колхоздо һуралсалай курса дүүргэһэн байна. Тэндэ түрүү дүй дүршэлэй республиканска һургуули хүдэлдэг байгаа. Тус ажахы белогоор ба[...] жээлэй ургамалнуудай баян ургаса хэдэн жа[...] гуур абажа байнхай. [...] һэн жэлэй таарамжагүй эрхэ байдалдашье гур[...] хин сабшажа, гектарһаа [...] центнер хүрэтэр ногоо[...] ша намаа суглуулһан [...] Энэнь республика [...] дундуур хэмжээнһээ [...] хин ехэ болоно.

Шэнэ табан жэлэй [...] шын жэлдэ 590 мянга[...] но мяха, 2 миллион [...] тэй тонно һү гүрэндэ [...] даха гэһэн уялгаа [...] хын тула республикын [...] хоз, совхозуудай [...] тэмсэл ябуулна.

«УРАЛ» — НАЙДА[...] МАШИНА

Уралай автомоби[...] водто бүтээгдэһэн [...] 4320» түхэлэй ашаа[...] шинада Шанарай тэм[...] гогдоо юм. Предприяти[...] тээн гаргадаг продукци[...] гаран процентнь эрхим [...] дын шанартай байдаг.

Заводой коллектив [...] жэлэй саада тээ [...] иимэ машинануудые [...] бүтээжэ эхилээ һэн. Т[...] һэнһээ хойшо эгээл [...] шэр эрхэ байдалда [...] туршагдажа, эрхим һа[...] һанаа харуулһан бай[...] сад түхэлэй машина[...] юугээрээ илгаатайб [...] ашаанай шэнэ машин[...] зельнэ двигателээр [...] данхай юм.

Мүнөө жэл предпри[...] гол конвейерһээ [...] жэлэйхиһээ хоёр ха[...] олон машина гараха [...]

(ТАСС).

ТАНИЛСАНА, ШУДАЛНА

ХЭЖЭНГЭ

«Первомайский» совхозой нэгэдэхи отделени бологшо Хөөрхэдэ КПСС-эй Хэжэнгын райкомой секретарь Д. Б. Цыдыпов ерэжэ, тус отделениин хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө хэбэ. Тиихэдээ һаяхан боложо дүүрэһэн КПСС-эй XXVI съездын материалнуудай гол удхые нютагай хүн зондо тайлбарилан ойлгуулаа. Мүн малшадай абаһан социалис уялганаудай хэр дүүргэгдэжэ байһан тухай тогтобо.

Тус хөөрэлдөөнэй һүүлээр отделение эрхилэгшэ Д. Д. Жамбалов, малшадай бригадир коммунист Ш. Х. Цыбжитов гэгшэд холуур байрладаг малшадта ошожо, КПСС-эй XXVI съездын дүнгүүд тухай хөөрэһэн, өөһэдынгөө бэелүүлхэ түсэбэй хэр дүүргэгдэжэ, түл түрэсын хэр абтажа байһан тухай хөөрэлдөө үнгэргөө.

Отделениин клуб соо пропагандист С. С. Содномов мүн лэ тиимэ хөөрэлдөө ниитэ зонтой үнгэргэһэн байна.

Д. ДОРЖОГУТАБАЙ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихоновэй XXVI съезд дээрэ хэлэһэн элидхэлнүүдые колхозникуудта ойлгуулха, шэнжэлүүлхэ, тэдэниие зүбшэн хэлсэхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ, эрхилхэ зорилгоор «Искра» колхозой партбюро арбан лекторые томилбо. Социалис Ажалай Герой Е. В. Иванов, «Знание» бүлгэмэй

МУХАР-ШЭБЭР

гэшүүн А. И. Архипов болон бусад машинно-тракторна мастерской, гүүртэ, отаранууд дээгүүр ябажа эхилэнхэй. Тиихэдээ энэ шухала хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандана.

В. ЯКОВЛЕВ.

ХЯАГТА

Наушки станциин үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхитэд КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые хүн зондо нэбтэрүүлэн ойлгуулха талаар ехэ хүсэл оролдолго гаргана. Энэ шухала хүдэлмэридэ 24 лектор, 23 политинформатор, 17 агитатор хабаадана. Наушки станциин начальник Л. М. Мокров, нефтебазын директор Н. Л. Хутаков, багшанар Н. Л. Кочнева, Л. Ф. Башенхаев гэгшэд онсо шалгарна. Гансал багшанарай коллектив 40 гаран лекци, хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

И. ПОЛЫНЦЕВ,
КПСС-эй Хяагтын райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

Улаан-Үдын горпромторгын магазинуудай коллективүүдтэ КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ эмхитэйгээршье, эдэбхитэйгээршье ябажа байнхай. Жэшээлхэдэ, № 1 магазинай 140 хүнһөө бүрндэһэн коллективтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй тоосоото элидхэл уншалга үнгэргэгдөө. Удаань шагнагшад энэ элидхэлые сүм дэмжэжэ байһанаа элирхэйлхэ зуураа, үндэр уялгануудые абажа, үшөө һайнаар хүдэлхэбди гэжэ мэдүүлһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Ангара» магазинай коллективэй политинформатор, ВЛКСМ-эй гэшүүн Светлана Хошкоева нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлээр хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХЭҺЭН АЖАЛНАЙ ХАРЮУТАЙ

Тээмэндэ манай түрэл Коммунис партиин XXVI съезд дээрэ парти болон арадай түйлаһан асари ехэ амжалтануудай дүнгүүд согсологдожо, коммунизм байгуулгын шэнэ хараа түсэбүүд тодорхойлогдоо һааб даа.

Би тэдэ үдэрнүүдтэ хонидоо хурьгалуулжа, хэды сүлөө тухагүй ажаллажа байбашье, сайгаа ууха, бага амарха забһартаа газетэ уншажа, телевизор хаража гү, али радио шагнажа, съездын материалнуудтай танилсажа байгааб. Түрүүн съездын нээгдэһэн үдэр бидэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлые шагнажа, ехэтэ һонирхообди, сэдьхэл зүрхэеэ ханаабди. Эдэ бүгэдые шагнажа, дуулажа байхада, улам урмашан ажаллаха, совет бүхы арад зоной бүтээжэ байһан ажалда хубитаяа оруулха дуран хүрэнэ.

Хонин ажалда хүдэлжэ эхилһээр хори шахуу жэл боложо байнаб. Энэ хугасаада дааһан ажалдаа дүршэл шадабаритай боложо, жэл ошохо тума хүдэлмэриингөө үрэ дүнгые бага багааршье һаань шадалаараа дээшэлүүлжэл байнхайб. Илангаяа арбадахи табан жэлдэ эгээн эрхим дүнгүүд түйлагдаа. Бүхыдэнь хурьгадые абаха, нооһо хайшалха, хурьгадые эхэһээнь һалгаатараа шэгнүүрысень нэмээхэ табан жэлэйнгээ түсэбые нилээд үлүүлэн дүүргээб. Энэ минии ехэ баяр. Эхэ орондоо бариһан ажалаймни бэлэг гээшэ.

Түл олоор абаха, нооһо ехээр хайшалха хэрэг хонишодой өөһэдынь һайнаар оролдохын хажуугаар, эгээн түрүүн үбһэ тэжээлһээ баһал ехээр дулдыдадаг гэжэ хэлэхэ байнаб. Эндэ нэгэ нимэ жэшээ дурдалтай. 1978 ондо манай колхоз элбэг баян тарая, үбһэ тэжээл хуряажа абаһан юм. Тэрэ үбэлдөө хонидоо дээшэлүүлэгдэһэн рационоор эдеэлүүлжэ гараа һэмди. Эрхим дүнгүүдшье түйлагдаа һэн. Би өөрөө зуун эхэ хонин бүриһөө 113 хурьга абаһан, хонин бүхэнһөө 5,3 килограмм нооһо хайшалһан хүм.

Үбэлжэлгэдэ хонидоо һайнаар таргалуулжа оруулхада һайн. Тобир тарганаар үбэлжэһэн хонидһоо тобир, сула бэетэй, шэрхи һайн түл, элбэг ехэ нооһоншье абтадаг. Илангаяа зундаа - намартаа һайн ногоотой бэлшээринүүдые бэдэржэ гү, али хуряагдаһан сабшалан болон таряалан дээгүүр хонидые үглөөнэй бүрэнхыһөө, үдэшын харанхы болотор адуулхада һайнаар таргалдаг, хүсэ шадал гүйсэд абадаг. Бидэ намартаа орой болотор хонидоо бэлшээридэ адуулдагбди. Хонид тарган байхадаа һубайрдаггүй.

Энээнтэй хамта, хашаа байрануудаа һайнаар бэлдэжэ, дулаалжа, үбэлжэлгэдэ орохо хэрэгтэй. Хонидойнгоо байрые һайнаар дулаалаагүй һаа, хурьгадайнгаа нарайда хүйтэ абхуулжа үбдэхөөхэ, гарзалуулхадаа болохош. Колхознай энэ үнгэрэгшэ табан жэлдэ 1000 хонидой байха шэнэ байрануудые барижа, хонишодтоо ажаллахадань, яһала тааруу зохид болгоо гээшэ. Саашадаашье иимэрхүү байранууд үшөөл баригдаха ёһотой.

Эхэ хонидой хурьгалха үедэ хонишодто эгээл сүлөө тухагүй, харюусалгатай болодог. Энээндэ нарин нягтаар бэлдэжэ, эхэ хонидые һайнаар эдеэлүүлхэ, бүлеэн уһа уулгаха гэжэ оролдодогбди. Би үхибүүдтэйгээ һэлгэлдэжэ байгаад, түхеэрээн сүүдхэдэ байра соогоо байжа, хурьга абадаг, эдеэлүүлдэгби.

Иигэжэ оролдожо ажаллаһанай ашаар лэ табан жэлэй туршада үндэр дүнгүүд түйлагдаа гээшэ. Теэд оролдожо хэһэн ажални, хүсэ хүлһэеэ гаргаһан юумэмни өөрыгөө дүүрэн харюулна гэжэ хэлэхэ байнаб. Бидэ совет хүнүүд өөһэдынгөө, Эхэ оронойнгоо аша туһада хүдэлнэбди. Мүнөө он жэл ошохо тума колхозоймнай, хүн зоноймнай һуудал байдал һайжарна.

«Ажал хэһэн хүнэй амаа тоһодохо» арга боломжошье гүйсэд бии гээшэ. Би үнгэрэгшэ табан жэлдэ хэһэн ажалайнгаа түлөө жэлдээ дунда зэргээр 1900 гаран түхэриг салин абажа байгааб. Энээнһээ гадна, нооһо хайшалһанай түлөө нэмэлтэ түлөөһэн болгогдожо, жэлдээ дунда зэргээр 1200 түхэриг намда үгтэһэн байна. Ушар иимэһээ һарадаа дунда зэргээр 260 гаран түхэриг абанаб. Юрэдөө, салин хүлһэндэ гомдол үгы. Хүнэй ажаһуудалда хэрэгтэй бүхы юумэн манайда бии.

Колхознай хоёр-гурбан жэлэй саада тээ өөртөө томо гэр барихадамни ехэтэ туһалаа юм. Модыень отолжо зөөхэдэм туһалалсаха хүнүүдые, трактор, машина үгөө. Тэрэнээ барихадамни олон барилгашад ерэжэ хамһалсаа, торхыень ехэ түргэн бодхолсоо бэлэй. Һайнаар ажаллажа, үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябаһан хүн мүнөө сагта хэзээдэшье ядалдахагүй.

Бидэ найман үхибүүдтэй айлайхибди. Эды олон үхибүүдые тэжээжэ, хубсалуулжа, һургажа, «гарынь ганзагада, хүлынь дүрөөдэ» хүргэхэ гээшэ урданай сагта айхабтар хүшэр хүндэ хэрэг байгаа. Теэд мүнөө манда гүрэн түрэмнай тэдхэмжын мүнгэ үгэжэ байдаг. Энээнһээ гадна, гурбан үхибүүдни районой түбтэ интернадта түлөөһэгүйгөөр байгаад, һургуулида һурадаг юм. Энэнь ажалша хүндэ ехэ туһаламжа боложо үгэнэ.

Хүдэлмэришэ хүн хүндэтэй гэжэ зүб хэлсэдэг. Колхозоймнай ажалшадта «Урал» түхэлтэй мотоциклай үгтэхэдэ намда эгээн түрүүн худалдажа абахые дурадхаа һэн. Мүн ханада үлгэхэ гоё һайхан 900 түхэригэй хибэс оошоргүйгөөр абаа һэм. Амаралтада гарахадаа, курорт болон амаралтын байшангуудта ошожо амарха түлөөһэгүй путёвкодошье хүртэдэгби.

Иигэжэ һанаа дүүрэн ябахадаа, улам зүрхэтэйгөөр, габшагайгаар ажаллангүй яахабибди. Саашадаа бидэ үшөө баян дэлгэрээр ажаһуудаг болохобди. Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө үшөө эршэмтэйгээр хүдэлхэб гэжэ мэдүүлнэб.

Б. ЮГДУРОВ,
Түнхэнэй районой «Маяк» колхозой хонишон, партиин гэшүүн.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ ҮНДЭР УРГАСАДА

ОЛОНОЙ ОРОЛДОЛГО ХЭРЭГТЭЙ

Һүүлэй жэлнүүдтэ таһалгаряагүй ган гасуурай бэрхэшээлэй ушарбашье, Баргажанай районой Шитханай совхозой тракторно-тариан ажалай бригадын бригадир Александр Яковлевич Чирковой хүтэлбэрилдэг коллективэй гэшүүд тэжээлэй болон ороонһото ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса ургуулхын тула жэлэй дүрбэн сагта горитой хүдэлмэри ябуулна. Бригадынгаа хэжэ байһан ажал, мүн саашанхи зорилгонууд тухай Александр Яковлевич манай корреспонденттэй уулзахадаа, дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн юм. Мүнөө тэрэнэй хөөрөөе уншагшадтаа дурадханабди.

Газар манай гол баялиг гэжэ дэмы хэлсэдэггүй байха. Газарайнгаа үрэжэл һайжаруулаад, хүсэд хүрэхөөр уһалаад, эрхим шанартай үрэһөөр тарилга хээд, хабарһаа намар болотор тарилгаяа эзэн ёһоор харууһалжа шадабалнай баян ургаса хэзээдэшье абтаха зэргэтэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа үнгэрһэн табан жэлэй туршада манай бригадын механизаторнууд газар таряалангай культура дээшэлүүлжэ, ороонһото болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса һайжаруулха талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулжа захалһан байна. Тиигэжэ мүнөө энэ ажалаймнай үрэ дүн тобойсо харагдажа захалаа гээшэ. Тодорхойлбол, нёдондо зундаа бидэ малай тэжээл яһала ехээр бэлэдхэһэн байнабди. Нэн түрүүлэн тэжээлэй шэмэтэ ургамалнууд нилээд ургасатай байгаа юм.

Адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гээшэ гансашье үхэршэдэй, хонишодой бэшэ, мүн ороонһо тарая, тэжээлэй ургамалнуудые ургуулдаг механизаторнуудай гол зорилго болоно. Ушарынь хадаа ниитын адууһа малда шэмэтэ тэжээлэй ехээр бэлэдхэгдэбэл, һүн, мяхан хэзээдэшье элбэгжэхэ байнаха юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ районоймнай ажахынуудта ороонһо тарианай, хартаабхын, үбһэ ногооной, тэжээлэй ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса ургуулха талаар нилээд дүршэһэн бригада, звенонууд яһала бии болонхой. Теэд эдэнэй түрүү онол арганууд үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Ямар ушарһааб гэбэл, олонхи ажахынуудта нүхэд ёһоной шалгалта һайнаар, саг соогоо ябуулагдахаяа болижо байна. Хэрбээ хоорондоо таһалгаряагүй айлшалалсажа, хэһэн ажалаа хоёр талаһаа наринаар шалгалсадаг байгаа һаа, түрүү онол аргануудыень заабол һонирхожо халан абахал һэн ха. Эдэ бүхы дутагдалнуудһаа уламжалан хүдөө ажахымнай һүүлэй жэлнүүдтэ эрид хүгжэнэгүй гээшэ.

Областной партийна XXXI конференци дээрэ газарай үрэжэл һайжаруулха талаар саашадаа хэгдэхэ хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдээ һэн. Эндэ хэлэгдэһэн шүүмжэлэлшье тон зүб гэжэ һананаб. Ушарынь хадаа бидэ гол баялиг болохо газараа эзэн ёһоор ашаглажа, тогтууритай баян ургаса үшөөл хуряажа шаданагүйбди. Илангаяа уһалагдадаг газараймнай ургаса нилээд бага байһаар. Ямар ушарһааб гэбэл, нэгэдэхеэр, сабшалан таряалангай газар уһалха хүдэлмэреэ шухалада тоолонгүй, ёһын тэдыдэ, хайша хэрэгээр үнгэргэхэдөө ехэ ургаса абанагүйбди. Тодорхойлон хэлэбэл, газар уһалагшадай харюусалгань дээшэлүүлэгдээгүй гэхэ гү, али тэдэнэр ерээдүйн баян ургаса имагтал манай ажаһаа эхитэй гэжэ ойлгоногүй гээшэ.

Хэрбээ газар уһалагшадай даалгагдаһан ажалдаа онсо харюусалгатайгаар хандажа, баян ургаса заабол ургуулхаар оролдолго гаргаһан байбалнь, адууһа малнай жэл бүри тэжээлээр гүйсэд хангагдажа, гүрэндэ һү, мяха тушааха түсэб жэншэдгүй бэелүүлэгдэхэл бэлэй.

Саашань хэлэхэдэ, тарилгынгаа газар элдүүрилхэдээ баһал голодоһон гаргагдана. Механизаторнууд газараа һайн шанартайгаар хахалха өөрын дүршэлтэй байха ёһотой. Тиихэдээ жэл бүри газар хахалан элдүүрилхэ хүдэлмэридэ хүн бүхэниие хабаадуулангүй, бүлэг механизаторнуудта даалгабал зохистой. Харин тарилгада баһал иимэ гурим хэрэглэбэл, һайн гэжэ һанагдана. Ушарынь хадаа хүн бүхэн нэгэ ажалаа танаад хэхэдээ, түргэн дүршэдэг ха юм. Хэрбээ иимэ арга бодомжотойгоор нэбтэрүүлбэл, газар элдүүрилгын шанар эрид һайжарха зэргэтэй.

Урдандаа газараа муугаар элдүүрилһэнэй гэмээр гектарай минил 3—4 центнер ургаса абтадаг байгаа. Илангаяа полиин захаархи хахалагдангүй үлэхэдөө бог бургаг ногоо бүхы таряалан дээгүүр тараадаг байһан гээшэ. Тиихэдээ нютагайнгаа байгаалиин эрхэ байдалда тааранги һайн сортын таряанай үрэһэ суглуулжа шадаагүй дээрэһээ ган гасуур жэлнүүдтэ районоймнай ажахынууд баруун область, хизаарнуудһаа асарагдаһан үрэһэ хүрэнгэ хэрэглэнэ. Теэд энэ үрэһэнниинь ташха ондоо уларилтай нютагһаа асарагдаһан тула яагаад һайн ургаса үгэбэ гээшэб. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, үнгэрһэн жэлнүүдтэ бииратай дүн түйлагдаагүй гээшэ.

Олон политой севооборот зүбөөр хэрэглэхэдэ хэзээдэшье туһагүй байдаг. Бидэ гурбан гү, али табан полиин севооборот нэбтэрүүлхэ хүсэлэнтэйбди. Манда севооборотдо хэрэглэхэ ургамалнуудшье шэлэгдэжэ, тусхай схемэшье зохёогдонхой. Тобшолбол, бидэ таряалан дээрэһээ ороонһо тарианһаа гадна, тэжээлэй шэмэтэ ургамалнуудые ехээр тарихаар хараалнабди. Теэд энэ зорилгоёо бэелүүлхэ болоходоол, «дээрэһээ» үгтэһэн заабаринуудһаа уламжалан тулгарданабди. «Дээдын» захиргаанай хүтэлбэрилэгшэд бидэнэй зохёоһон схемые дэмжэхэһээ байха, хахалагдадаг бүхы газартаа ороонһото ургамалнуудые тариха даабари үгэдэг заншалтай. Иигэжэл жэл бүхэндэ севооборотнай мартагдажа, сэбэр паартшье һайнаар бэлдэгдэнэгүй.

Газар үрэжэлөөрөө элдэб янзын байдаг. Зарим газарта утэгжүүлгэ бүхы нормын ёһоор оруулбал, горитой ургаса абтадаг. Харин хужартай, шабар хүрьһэтэй газарта ямаршье үтэгжүүлгэ гаргахада туһа болодоггүй гээшэ. Иимэ, ямаршье аша үрэгүй газар совхоздомнай бии. Жэшээлбэл, Түрэнтын 1060 гектар хужарлиг хүрьһэтэй газарһаа ямаршье ургаса абтадаггүй. Энэ газар анханда һөөг бургааһанда дарагдаһан байгаа юм. Бидэ хэдэн жэлэй туршада сэбэрлэжэ хахалаа һэмди. Мүнөө эндэ ороонһото ургамалнуудые тарихабди. Теэд ашаглагдаһанһаа хойшо энэ полиһоо гектарай оройдоол 3—4 центнер таряан хуряагдана.

Ороонһо таряанай муугаар ургадаг энэ полидо олон жэлэй ногоо тарибал яһала аша үрэтэй байха һэн. Юуб гэхэдэ, олон жэлэй ногоо тарибал эндэһээ 15—20 мянган центнер һайн шанаргай үбһэ ядамаггүй хуряаха һэмди. Теэд манай һанамжые дэмжэнгүй буруушаажа, ороонһо таряа тариха даабари үгэнэ гэхэ гү, али ороонһото ургамалнуудай тарилгые хороожо болохогүй гэнэ. Энэ тон буруу шиидхэбэри гэжэ һананаб. Юуб гэхэдэ, хэды ехэ һайн шанартай үрэһэ хужарлиг хүрьһэндэ булажа, хооһон һалана гээшэбибди. Тобшохоноор хэлэбэл, тарилгамнай сэбэр паартай, шэмэтэй тэжээлэй ургамалнуудые [...]рихаар хубаарилагда[...] байха ёһотой. Тэрэгүй һайн ургаса хэзээдэшье [...] тахагүй.

Хабарай тарилгын [...] ургаса хуряаха үедэ ме[...] заторнууд дуталдажа, [...] хохидол ушаруулдаг. З[...] шуулые нютагжуулан [...] гаха гээшэ тон шухала [...] Теэд энээнние бэелүү[...] тула гэр байрануудые [...] бариха хэрэгтэй. Совхоз[...] най жэлдээ хоёр [...] 2—3 гэр баригдажа, [...] лалгада үгтэнэ. Энэ [...] үсөөн. Бултанай эрилтэ [...] ганагүй. Гэр байрагүй [...] олон залуушуул районой [...] гү, али город нүүжэ о[...] Иигэжэл бидэ механиза[...] автомашинын жолоошо[...] гэжэлтэй залуушуула[...] данабди. Энээниие зүб [...] шэнь шиидхэхын тула [...] нүүдые олоор бариха [...]

Манай Шитханай со[...] механизаторнууд арбан[...] дэхи табан жэлэй түрү[...] жэлдэ баян ургаса у[...] хын тула горитой б[...] хэжэ байнхай. Мүнөө [...] на, техникэ заһабарил[...] лэг дундаа. Газар элдү[...] хэ машинанууд, мүн се[...] нүүд булта бэлэн болго[...] Эдэ үдэрнүүдтэ комбай[...] заһабарилагдажа [...] Тракторнууд хабарай т[...] гын урда тээ булта [...] болгогдохо.

Энээнһээ гадна поли[...] шалан дээрэ гол, гор[...] эхиндэ хүдэлмэри түлэ[...] даа ябуулагдана. Мүнөө [...] мянган кубометр тошо[...] ляагдажа хүргэгдөө. [...] дээрэ 200 гаран тонно [...] ническа утэгжүүлгэ, 800 [...] но торф гаргагдаа, [...] дуудта 3318 центнер [...] ральна утэгжүүлгэ хада[...] данхай.

Тэрэшэлэн эдэ үдэрнүүдтэ [...] механизаторнуудай [...] жэл шадабаряа дээшэ[...] хээр тусхай курсада һу[...] Бүхыдөө 68 механи[...] мэргэжэлээ дээшэл[...] байна. Тобшолон [...] баян ургасын түлөө [...] горитой хүдэлмэри ябу[...] данал гээшэ.

ЗАЛУУ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ XI КОНФЕРЕНЦИИЕ УГТУУЛАН

ШЭНЭ ДАБААНАЙ МАНЛАЙ ӨӨДЭ

...үе саг нэгэ газартаа байдаггүй гэжэ хэндэшье мэдээжэ.

...залуу бэшэгшэдэй конференци болохо бүхэндэ би ...үсэглэдэр байһан шэнэ... өөрынгөө эгээн түрүүн ...ыалсаһан конференциие ...һанаандаа оруулжа, зо... ехэ сэлмэг дэлюун, ...ужам болодог.

...хэдэ табяад оной эхин ... Бидэ бултадаа залуу... һэмди. Урдамнай ба... ...гүй ехэ харгы, мүнхэ ...гүй ута мүнхэ наһан ... байһан шэнги бэлэй. ... Николай Дамдинов Сол... ...Ангабаев хоёртой хамта ...урда бэедэ байдаг 18-... республиканска буряад ...һургуулиһаа (мүнөө ...-Үдын 1-дэхи интернат ...) конференцидэ ха... ...тэрүүшынхиеэ ерээ ... Тиихэдэ Уран зо... ...шодой холбоон Ленинэй ... «Бурят-Монголой ... («Буряад үнэн») га... редакциин ээлдэг но... ...модон гэрэй нэгэ бишы... ...алгые ээлдэг байгаа.

...үедэ буряад литера... ...шэнэ эршэтэй долгин, ...үер мэтээр, эрьеы... ...халан, урасхалыень ...дэн ерэжэ байгаа.

...дөө. Цырен-Базар ..., Чимит-Рэгзэн Нам..., Дамба Жалсараев, ... Чимитов, Арсалан ...лон, Барадий Мунго..., Даша-Рабдан Батожа..., Алексей Бадаев болон ...ай нэрэгүйгөөр мүнөө ...буряад литературые дур... байнаб?

... эдэнэрнай түрүүн ...ууданууд, нэгэнинь [illegible]

[illegible] Батожабай [illegible] гэжэ нэгэ ... ехэ асарха, айхабтар ... хэлэгдээ һэн. Даша... Батожабай «Түөриг... зааян» тухайдаа ... Галдан ондоо ямаршье ... тужаануудые бэшэ...

дүйл һэн. Ээм дээрээ лейтенантын алтан погонтой Дамба Жалсараев «Медаль» гэжэ түрүүшынгээ шүлэг ород хэлэн дээрэ асараад, түрүүшын хамтын ном соо хэблүүлээ һэн. Сэрэгэй албанһаа ная табигдаһан Арсалан Жамбалон поездһоо бууһаар, старшинагай погон зүүһэн шинельтэеэ Буряадай радиокомитедэй гэртэ сэхэ орожо ерээд, хармааһаа бамбагар дэбтэр гаргажа, микрофондо уншаагша һэн. Барадий Мунгонов шүлэгөөр бэшэһэн «Ангуушан» гэжэ поэмын хэһэг альманахта хэблүүлээд байхадаа, «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэжэ роман тухайгаа оройдоо бодоодүй, эхин замдаа ябаа.

Зүгөөр эдэ нүхэднай бултадаа үргэн ехэ ажабайдалай олон ондоо булангуудhaa сугларжа, ами наһанай дабтагдашагүй халуун ольһые, үнэр амтые, омог залуугай урма зориг асаржа ерэһэн байгаа. Үзэһэн харанаа, бодоһон бодолоо ухаандаа буйлуулжа, саарһан дээрэ нэбтэрүүлэн гаргаха дүй дүршэл эдэнэртэ дутадаг һэн. Теэд ахамад Хоца Намсараев түрүүтэй манай мэдээжэ Цэдэн Галсанов, Жамса Тумунов, Дольён Мадасон, Бато Базарон, Шираб Нимбуев, Чимит Цыдендамбаев болон бусад — эдэ залуу нүхэдөө хүндэтэй дээрэ үргэжэ, алдуу эндүүнүүдыень ойлгуулжа, һайн һайханиие үрсөжэ, саашанхи үргэн замдань гаргаа һэн.

Дайнай һүүлдэ иигэжэ шэнэ долгин, шэнэ шэнжэ шанар манай литературада [illegible]

Мүнөө иимэ шэнэ долгин, үдэр, жэл бүхэндэ нэмэжэ байна. Һүүлэй зургаан жэлэй туршада СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүд болоод, аяар арбан долоон хүн абтаа.

Үшөө хэдэхэн жэлэй саана Сергей Цырендоржиевай, Балдан Ябжановай, Владимир Митыповэй, Доржи Эрдынеевэй, Ким Балковай, Ардан Ангархаевай, Галина Раднаевагай, Баир Дугаровай болон бусадай нэрэнүүд хэндэ юун гэжэ хэлэжэ үгэхэ байгааб? Мүнөө мүн лэ эдэ нэрэнүүдгүйгөөр буряад литературынгаа саашанхи замые, мүнөөдэр боложо байһан хүгжэлтыень яашье ойлгохын аргагүйл.

Мүнөө эдэл нүхэднай энэ болохоёо байһан хуралдаан — залуушуулай арбан нэгэдэхи конференциин үедэ залуу нүхэдэйнгөө зохёолнуудые семинарнууд дээрэ хаража үзэхэ, өөпэдынгөө дүй дүршэлтэй танилсуулха байна.

Һүүлэй үедэ буряад литературада залуу уран зохёолшодой шүлэгүүдэй, рассказуудай, туужануудай, романуудай номууд олоор гаранхай. Урдань эхилэн бэшэгшэдэй олонхинь бэлэн хэблэгдэһэн номуудые бэшэ, харин имагтал гараар бэшэгдэһэн дэбтэрнүүдые асардаг байһан һаань, мүнөө залуушуул ганса Улаан-Үдэдэ бэшэ, Москвада болон бусад городуудта хэблүүлэгдэһэн номуудые асараад, урдашни стол дээрэ пас гэтэр табидаг болонхой.

Һүүлэй үедэ залуу уран зохёолшодой бэшэһэн бүтээлнүүд сооһоо Владимир Цырсновэй, Владимир Лубсановай, Михаил Батоинай, Владимир Тулаевай, Цыдып Цырендоржиевай, Баатар Батоевой зохёолнууд һайн шанартай гэжэ һанагдана.

Мүнөө уран зохёол бүхэнэй үнэн шанар хадаа ганса пүсхэгээрээ бэшэгдэһэн [illegible] ... һургуули, эрдэм мэдэсээр гайхуулхагүйш. Залуу уран зохёолшо бүхэн нэн түрүүн ажабайдалай алтан һудаһые оложо бариха гэһэн ехэ зорилго урдаа табиха ёһотой. Зүгөөр залуу уран зохёолшодой буряад хэлэн дээрэ шанарайнгаа талаар тон һайнаар бэшэгдэһэн зохёол-нууд хоморшог боложо байна гээд тэмдэглээ. Энээн тухай манай бултанаймнай алишье талаһаань бодожо үзэхөөр, хэмжээ абахаар саг хүрэжэ ерэбэ гээшэ ха. Ямар хэлэн дээрэ, юун тухай бэшэхэеэ һананаш гэжэ хүнһөө яашье түрүүн асуужа, илангаяа идхажа, занажа, зандаржа болохогүй. Һанаһан юумэеэ өөрынгөө бэлигэй дуудалгаар хүн бүхэнэй бэшэхэдэ болохо ошуу.

Гэбэшье Улаан-Үдэ хотодомнай хэлэ, бэшэгэй талаар айхабтар олон эрдэмтэд бии болоошье һаа, түрэл хэлэнэйнгээ, түрэл литературынгаа асуудалаар тон үсөөхэниинь һонирходог, энэ хэрэгтэ анхаралаа бага хандуулдаг, энэ хэлэнэйнгээ саашанхи хүгжэлтэдэ заримаанинь ямаршье туһа хүргэдэггүй хэбэртэй. Ахаһаал буряад хэлэнэй асуудалаар кандидадай диссертацинуудые хамгаалһан, буряад уран зохёолшодой номуудые шэнжэлһэн пүсхэгэр статьянуудые гаргабашье, үнэн дээрээ үндэһэн хэлэнэйнгээ хүгжэлтэдэ, хүнэй ухаанай болбосоролдо ямаршье нэмэри асардаггүй гү, али асархаяа һананашьегүй гү гэжэ зариманда һэжэглэхээр болодог.

Минии һанахада, Буряадай номой хэблэлээр барлагдан гарадаг уран зохёолой номуудай тираж үшөөл бага байна. Городтошье, мүн хүдөө нютагуудташье номой магазинуудаар ябаад үзэхэдэ, хэдэн жэл соо хэбтэдэг [illegible] ... уулзах... гаа үг... аягүй ... талаар ... һаань, ... шолто... шуулг... эрхим [illegible]

сэлынь нэмэгдэхэ һэн гээд һанагдана.

Мүнөө болохоёо байһан арбан нэгэдэхи конференци дээрэ гуша шахуу залуу зохёолшодой бүтээлнүүд зүбшэн хэлсэгдэхэ юм. Тэдэнэрэй тоодо, арбаниинь прозоор бэшэдэг байха юм. Тэдэ хэд бэ гэхэдэ, буряад хэлэн дээрэ Михаил Батоин, Баатар Романов, Дамдин Дамбиев, Ким Ванданов, Чингис Гуруев, ород хэлэн дээрэ Геннадий Клепиков, Геннадий Лепинских, Анатолий Байбородин, Геннадий Рудых, Борис Крылов гэгшэд болоно. Эдэнэрэй нэрэнүүд мүнөө хэндэ юун тухай хэлэнэб? Эдэнэрэй зохёолнуудыень уншаһан хүн олон гү? Заримананинь нэрые дууламан, хоёр-нэгэн зохёолыень уншажа үзэһэншье хүн байжа болоо бэзэ. Гэбэшье үргэн ехэ литературада эдэнэрэй оролго энэл конференциһээ дулдыдаха, эндэһээл тэдэнэрэй нэрэнүүд хаанашье ханхинажа эхилхэ байха. Урдахи конференцинүүдтэшье юрэнхыдөө иимэ байгаа. Үнэндөө конференци бүхэн шэнэ нэрые манда асардаг байһан юм. Бидэ мүнөө баһа тиигэжэ этигэнэбди, найданабди!

Уран зохёол бэшэхэеэ, гуурһа гартаа бариһан хүн бүхэнэй урда саг бүхэн өөрынгөө шанга эрилтэнүүдые табидаг. Мүнөө хүн зоной ухаан бодол, болбосорол, ажалайнь, ажабайдалайнь далайса хэмжүүргүй ондоо болонхой.

Теэд уран зохёолшо бүхэнэй хүсэл хадаа энэ сагые альган соогоо бажууржа, сэдьхэл соогоо буйлуулжа, арадтаа туһатай зохёолнуудые бэшэхэл болохо ха юм даа.

Конференци дээрэ болоһон зүбшэн хэлсэлгэ, хөөрэлдөөн хадаа имагтал залуушуулдэ бэшэ, мүн бүхы уран зохёолшодой саашанхи зохёохы [illegible]

Цэрэн ГАЛАНОВ,
Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной консультант.

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕВОЛЮЦИИН

ИЛАҺААР 60 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

АГУУ ОКТЯБРИИН ЗАМААР

Монголдо дэлгэрэн хүгжэһэн национально-сүлөөрэлгын тэмсэл хадаа Агуухэ Октябриин социалис революциин нүлөөн доро хүгжэн мандаһан түүхэтэй.

Совет Россин правительство 1919 ондо монгол арадта иигэжэ хандаһан байдаг: «Монгол орон эрхэ сүлөөтэй байха ёһотой. Бүхы засаг түрэ, албан захиргаан, сүүд монгол арадай эрхэ мэдэлдэ ороходо ёһотой».

Энэ хандалга монгол арадай зүрхөө халуунаар дэмжэгдэһэн юм.

Монголдо дэлгэрһэн революциин хэрэгые 1919 ондо Үргөө хотодо байгуулагдаһан революционно хоёр бүлэг бэелүүлжэ эхилһэн юм. Тус бүлэгүүдэй (кружогуудай) зорилгонуудые нэрлээ. Нэгэдэхи зорилгонь — ороноо гадаадын дарлагшадhaa — Хитадай булимтарагша гамингуудhaa, Унгерн удамаршантай сагаантанhaa сүлөөлхэ; хоёрдохинь — дотоодын дарлагша этэгээдүүдтэй — шара, хара феодалнуудтай тэмсэхэ, тэдэнһээ засагынь булаажа абаха, арадай засаг байгуулха ёһотой байгаа.

Тиихэдэнь монголшуудта ород хүдэлмэришэд- революционернүүд ехэ туһаламжа үзүүлээ.

Дээрэ дурдаһан кружогууд партийна тангариг батална абаһан юм. Энэ документын гол удхань —арад зоной аша туһада ажаллаха, орон нютагаа дарлагшадhaa, булимтарагшадhaa сүлөөлхэ, бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэй гүрэн түрые Монгол орондо байгуулхын түлөө революционернүүдые тэмсэлдэ уряалһан уряа байгаа. Эрэлхэг зоригтой, эсэшэ сусашагүй монгол революционернүүд Коминтернтэй, Совет Росситай, Россин большевик партитай холбоо барисаа тогтоон байгуулжа, ехэ туһаламжа абаһан гээшэ.

Монгол революционернүүдэй түрүүшын делегаци Совет Росси руу 1920 ондо ошоһон түүхэтэй. Тус делегациин гэшүүн Сүхэ-Баатар Эрхүүгэй областной партийна конференциин хүдэлмэридэ хабаадажа, үгэ хэлэһэн юм. Тэрэ иигэжэ хэлэһэн байдаг:

— Монголой ажалша, малша арад зоной дундаһаа манай хубисхалта бүлгэм урган мүндэлөө. Россин Коммунис партиин Эрхүүгэй конференцидэ ажалша малша арад зоной зүрхөө халуун баяр мэндэ хүргэнэм. Монгол арад, Монгол орон гурбан дабхар—ноёд, баядай, хитадай булимтарагшадай, дэлхэйн капиталай мүлжэлгэ дарлалта доро байна. Эдэ дарлалтануудhaa орон нютагаа сүлөөлхын тула Монголой арад зон хубисхалта тэмсэл эхилбэ.

Монголой Арадай-революционно партиин байгуулагдаһаар 60 жэл гүйсэбэ.

...Түүхэтэ 1921 он гаранхай байба. Хабарай хара һалхин үлеэнэ. Наранай шараса хурсадажа эхилэнхэй. Март һарын нэгэн. Хяагта хотын нэгэ томо модон гэртэ хүнүүд нэгэ-хоёроороо ерээд лэ ороно... Гэрэй үүдэндэ тулажа ерээд, хазаар моринһоо бууна. Эдэнэр ямар зорилготой, юу хэхэ һанаатай хүнүүд һэн бэ гэбэл, эдэнэр түүхэтэ зорилго бэелүүлхэ — хубисхалта парти байгуулха ёһотой байгаа. Бүхыдөө 26 хүн һэн. Эдэнэр — нюусаар Монгол орондо хубисхалай хэрэг үүдхэгшэ революционно хоёр бүлгэмэй гэшүүд, түрүү үзэлтэй монголшууд байгаа. Тэдэнэр Монголой Арадай парти байгуулһан I съездэ хабаадагшад һэн. Нүхэд Сүхэ-Баатар, Лосол Балмасуу, Пүнсэг, Дамбадорж болон бусад.

Тус съезд дээрэ партиин Центральна Комитет һунгагдаа, Программа (эрмэлзэхэ 10 зүйл) баталагдаа, монгол арадай хубисхалта тэмсэлэй зорилгонууд хараалагдаа. Саг зуурын правительство байгуулагдаа. Монгол ороной дэбисхэр дээрэ байрлаһан хитад гамин сэрэгүүдтэ эсэргүү, барон Унгернээр толгойлогдоһон сагаантанай отрядуудта, тэдэнтэй хамтарһан Монголой хархис феодалнуудта эсэргүү тэмсэл ябуулхын түлөө Арадай хубисхалта арми байгуулха шухала гэжэ партиин I съезд тогтообо. Уданшьегүй тиимэ арми партизануудай бүлэгүүдһээ байгуулагдаба.

Тэрэниие командалагшаар Д. Сүхэ-Баатар һунгагдаба. Тиигэжэ арадай хубисхалай түрүүшын алхамууд хэгдэһэн юм.

МНРП-гэй I съездын түүхэтэ удха шанар юуб гэхэдэ, Арадай хубисхалта партиие эмхидхэжэ, тэрэ үеын байдалые зүбшэн сэгнэжэ, партиин зүб хараа шугам батлан абаһан, партиин хүтэлбэрилхы зургаануудые һунган байгуулһан юм. Тиимэ болохолоороо, Буряадай республикын хилэ шадарай Хяагта хото совет-монгол хани барисаанай түүхэдэ томо һуури эзэлнэ. Монголдо революционно хүдэлөө үргэдхэхэ талаар ехэ үүргэтэй байһанайнгаа түлөө, совет-монгол хани барисаа, харилсаа холбоо дэлгэрүүлэн хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Хяагта хото Сүхэ-Баатарай орденоор шагнагданхай.

МНРП-гэй I съездын болоһон байшан гэртэ мүнөө тус хуралдаан тухаи дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн экспонадуудтай музей байгуулагданхаи.

Энэ оной февралиин 17—18-да Хяагтада Монголой Арадай-революционно партиин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан научна конференци болоо һэн. Конференци дээрэ МНР-һээ ерэһэн арба гаран эрдэмтэд, партийна хүтэлбэрилхы тушаалтад хабаадажа, һонирхолтой элидхэлнүүдые хээ. Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй секретарь нүхэр Г. Адья тэндэ үгэ хэлэжэ, Совет ороной, тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй ажалшадые халуунаар амаршалаад, КПСС-эй XXVI съездэ, манай ороной бүхы арад зондо амжалта, баяр жаргал хүсэһэн тухайнь дурдамаар лэ.

Арадай-революционно парти байгуулагдажа, арадай революциин илаһан сагһаа хойшо үнгэрһэн 60 жэл соо совет-монгол аха дүүгэй хани барисаан бата бэхи болоо. Монголой Арадай Республика гайхамшагта үйлэ хэрэгүүдые бүтээһэн, мүнөө үедэ социалис общество байгуулгын түгэсхэхы шатада ороод, амжалтатай урагшаа даошажа ябана.

60 жэл! Түүхэдэ тон богонихон энэ хугасаа дотор аха дүү монгол арад гайхамаар амжалта түйлаа.

Экономикошье, соёл болбосорольшье, эрдэм наукашье, һургуули һуралсалшье абаад үзэхэдэ, тэндэ эрхим үрэ дүнгүүдтэй.

Анхандаа, арадай революциин урда тээ, Монголдо томо фабрика, завод гэжэ байгаагүй. Имагтал 20—50 хүдэлмэришэдтэй арһа угаадаг, элдэдэг үйлэдбэри, хада тайгада алтанай хэдэн уурхайнууд, гутал хубсаһа оёдог мастерскойнууд лэ бии байгаа.

Мүнөө үеын социалис Монголдо хэдэн зуугаад томо үйлэдбэриин предприяти — фабрика, заводууд бодонхой, урган хүгжэжэ байдаг. 20—40-өөд онуудаар бодоһон түрүүшын томо предприятинуудые нэрлэе: Хатхалай нооһоной фабрика, Улаан-Баатарай промкомбинат, ниислэл хотын ТЭЦ, мяханай комбинат, Налайхын шулуу нүүрһэнэй уурхай, Улаан-Баатарай түмэр харгы.

Һүүлэй арбаад жэлнүүдтэ бодоһон предприятинууд гэбэл, социалис Дархан хотын предприятинууд, Шарын-Голой нүүрһэнэй уурхай, механическа завод, шэнэ ТЭЦ-үүд, аймагуудай түбүүдтэ бариһан элдэб янзын үйлэдбэринүүд.

Һаяын жэлнүүдтэ урган бодожо байһан зэд-молибденэй Эрдэнэтын комбинат, Бага-Нуурай шулуун нүүрһэнэй уурхай, электростанцинууд.

Эдэ промышленна предприятинуудые барилгадань Советскэ Союз туһаламжа үзүүлһэн, үзүүлһээршье байна. 1976—1980 онуудта совет туһаламжын ашаар 400 завод, фабрика болон бусад объектнууд МНР-тэ бодхоогдоо. Гараһан табан жэлдэ Советскэ Союз 300 гаран предприяти барилсаха. Теэдшье социалис оронуудтай хани харилсаагаа улам саашадань үргэдхэхэ тухай манай партиин XXVI съезд дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ.

Анхан хубисхалай урда тээ Монгол орондо 700 гаран дасан дугангууд, 100 мянган ламанар байһан. Эдэнэр ажалша монголшуудай «хүзүүн дээрэ» һуугаа. Эрдэм һургуулитай хүнүүд тон үсөөн һэн. Баяшуулайл үхибүүд һуралсадаг, харин ажалша малша хүнүүд «а» үзэг мэдэхэгүй байһан.

Мүнөө үеын социалис Монгол хадаа соёл болбосорол, эрдэм һургуулиин талаар дэлхэйн түрүү оронуудай тоодо ороно. Һурагшадай, студентнэрэй тоогоор түрүү зэргэдэ ябана. Элүүрые хамгаалха талаар баһал ехэ амжалтатай. 1 мянган хүнүүдтэ МНР-тэ 23 врач, дунда һургуулитай 150 медицинскэ мэргэжэлтэд хүрэнэ. Орон дотор арба гаран дээдэ һургуулинууд хүдэлнэ. Аспирантура, докторантура дүүргэһэн хүнүүд, эрдэмэй кандидадууд, докторнууд олошоржол байна. 1961 ондо Эрдэм наукануудай комитедэй һуури дээрэ Наукануудай академи байгуулагдаа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Монголдо академическэ наука ехэ алхам хээ.

Хорёод научно-шэнжэлгын институдууд эрдэмэй элдэб һалбараар ажал ябуулна, үйлэдбэритэй холбоотой шэнжэлгэнүүдые үргэнөөр хэнэ. Совет, монгол эрдэмтэд хоорондоо нягта барисаатай, наукын олон һалбарида хамтын эрдэм шэнжэлгын ажал ябуулна. Илангаяа ашагта малтамалнуудые бэдэрэлгэдэ совет эрдэмтэд ехэ туһа нэмэри оруулаа. Совет-монгол элдэб научна экспедицинүүд Монголой газар дээрэ ажаллана. Жэшээнь, геологическа, биологическа, палеонтологическа, соёл-түүхын экспедицинүүд ехэ амжалтатайгаар хүдэлнэд.

Анхан хубисхалай урда тээ Монголдо имагтал мал ажал хүгжэнги һэн. Харин мүнөө үеын социалис Монголой хүдөө ажахы, тэрэ тоодо мал ажахы үндэһөөрөө хубилаа. Ажалые хүнгэн, шанартай болгодог трактор, комбайн, механизм, машинанууд олошороо. Һүүлэй жэлнүүдтэ тарян ажахы томо алхам хээ. Шэнэ, боро газар тэндэ үргэнөөр ашаглагдана. Энээндэнь манай орон монгол нүхэдтөө ехэ туһа үзүүлнэ.

Тиимэ болохолоороо, мүнөө үеын социалис Монгол орон алишье талаараа —соёл болбосоролойнгоошье, эрдэм наукыншье талаараа түрүү гүрэн боложо шадаа.

Эдэ бүхы түүхэтэ амжалтануудые, хубилалтануудые Монголой ажалшадай Арадай-революционно партиингаа холын хараатай, сэсэ мэргэн хүтэлбэри доро, арадай хубисхалай аша туһаар түйлаһаниинь хэндэшье мэдээжэ.

МНРП хадаа хүгжэлтынгөө түрүүшын үдэрһөө эхилэн, Совет ороной хүдэлмэришэн ангитай, мүн уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй нягта холбоо байгуулһан гээшэ.

МНРП-гэй үзэл сурталай, эмхидхэлэй талаар бэхижэлгэдэ Советскэ Союзай Коммунис парти, ород коммунистнууд ехэ үүргэ дүүргэһэн, дүүргэһээршье байна. Марксизм-ленинизмын һургаалые ороной эрхэ байдалда уран шадабаритайгаар хэрэглэн, Арадай-революционно парти социализмын замда түүхэтэ илалтануудые түйлаһан, түйлаһааршье байха юм.

Мүнөө үедэ МНР-эй ажалшад, коммунистнууд партиингаа XVIII съездэ бэлэдхэжэ, түсэбөө даабаринуудаа саг болзортонь, шанар һайнтайгаар бэелүүлжэ, дүүргэжэ байна.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕВ,
Буряадай ниитын эрдэмэй институдай Зүүн зүгые шэнжэлдэг таһагые даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ороной хойто зүгтэ оршодог шэнэ промышленна түб болохо Дархан хотын гэр байра барилгын комбинадта хүдэлдэг хоёр ороной мэргэжэлтэд үйлэдбэринингөө асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

ХААНА, ЮУН БОЛОНОБ?

ОРОД ХЭЛЭ ОЛООРОО ШУДАЛНА

УЛААН-БААТАР. МНР-эй Гоби-Алтайн аймагай захиргаанай түб—Алтаи хотын дунда һургуулинуудай һурагшадай дунда ород хэлэнэй олимпиада үнгэргэгдэбэ. Эндэхи һурагшад конкурсын үедэ совет дуунуудые дуулаһан, ород, совет поэдүүдэй шүлэгүүдые уншаһан, ород хэлэн дээрэ ханын газетэнүүдые гаргаһан байна.

Тус олимпиада Монгол орон дотор ехэ һонирхол үүсхээ. Мүнөө ороной зургаадахи хүн бүхэн ород хэлэ шудална. Энэ хэлэн бүхы һургуулинуудта заагдана, 20 мянга шахуу студентнэр университедүүд болон институдуудта һуража, мэдэсэ мэргэжэлээ улам гүнзэгырүүлнэ. Республикын бүхы аймагуудта эмхидхэгдэһэн Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй курснууд ба кружогуудта 150 мянган хүн ябажа, ород хэлэ зааланана. Энээниие эгээл һайнаар мэдэхэ олониитын конкурс жэл бүри үнгэргэгдэнэ.

КОММУНИСТ — ХОТЫН МЭР

ТОКИО. Японой Коммунис партиин түлөөлэгшэ И. Цуда Хабикино хотын (Осака префектура) мэр дахинаа болобо гэжэ Джапан пресс сервис агентство мэдээсэбэ. И. Цуда һүүлэй 8 жэлэй турша соо энэ тушаалда ходо һунгагдадаг байгаа. Хотын демократическа эмхинүүдэй, улад зоной үргэн дэмжэлгээр иимэ этигэл найдабарида хүртэдэгынь элитэ.

МАШИНА БҮТЭЭДЭГ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮГЖЭЛТЭ

АЛЖИР. Алжирай Арадай Демократическа Республикын машина бүтээдэг промышленность мүнөө оронойнгоо бүхы промышленна продукциин 20 гаран процентые үйлэдбэрилнэ. «Сонаком» гэдэг гүрэнэй томо компанида нэгэдэһэн 16 томо предприяти тракторнууд, автомобильнууд, мотоциклнууд ба велосипедүүдые, хүдөө ажахын техникэ бүтээн гаргадаг. Константиндахи завод—тус һалбариин эгээн томо предприятинуудай нэгэн болоно. Энэ завод үйлэдбэриингөө хүсэ саг үргэлжэ нэмээһэнэй үндэһөөр 1980 ондо 4 мянга гаран трактор, 7 мянга үлүүтэй дизельнэ двигатель бүтээн гаргаһан байна.

КОМПЛЕКСНО ПРОГРАММА

ДЕЛИ. Индиин правительство мүнөө 40 гаран городые үргэдхэн хүгжөөхэ ба болбосон һайхан болгохо комплексно хараа түсэб бэелүүлжэ байна. Тиихэтэеэ хамта байрын гэрнүүдэй дутагдал усадхаха асуудалда, оршон тойронхи байгаалиие гутаалаг ябадалтай тэмсэхэ, транспортын хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

КУБЫН МИД-эй МЭДЭЭСЭЛ

ГАВАНА. Һаяхан ООН-ой Женевэдэхи отделениин ба уласхоорондын бусад эмхинүүдэй дэргэдэ байдаг Кубын саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ албан зургаанда Кубын, Индиин, Замбиин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй, мүн Палестиные сүлөөрүүлхэ эмхиин политическэ таһагые даагшын уулзалга болоо гэжэ Кубын МИД мэдээсээ. Бүлэглэлдэ хабаададаггүй оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Делиин зүблөөнэй шиидхэбэриин үндэһөөр энэ уулзалга үнгэргэгдөө. Иран-Ирагай хоорондын хёмороое зүблөөн дээрэ тодорхойлогдоһон гуримаар болюулхын тула али бүхы оролдолго хүсэлэлгэ гаргахыень уулзалгада хабаадагшадта даалгагдаһан байна.

ООН-ой ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ ХЭРЭГСЭЭНЭГҮЙ

ЛОНДОН. Преториин хархис засагаархидта нефть үгэлгые хориһон ООН-ой шиидхэбэринүүдые Великобритани гүйсэдхэнэгүй гэжэ ЮАР-тахи апартендэй политикые буруушаадаг хүдэлөөнэй тарааһан элидхэл дотор хэлэгдэнэ. Англиин «Шелл», «Бритиш петролеум» гэдэг хоёр гол компани ЮАР-ые нефтеэр хангана гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, консерваторнуудай кабинет ЮАР-ые нефтеэр хангалгые хуули буса ябуулга гэжэ тоолодоггүй байна.

РЕВОЛЮЦИИН ТУЙЛАЛТАНУУДЫЕ САХИН ХАМГААЛНА

МАНАГУА. Никарагуа, Гондурасай хилэ дээрэ Арадай сандинис армиин (СНА) ба Гондурасай газар дээрэһээ шурган ороһон сомосистнуудай банданuудай хоорондо зэбсэгтэ тулалдаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Байлдаануудай үедэ СНА-гай зуу гаран солдат ба офицернүүд хосорһон байна,—гэжэ Национальна сүлөөлэлгын сандинис фронтын гэшүүн, дотоодын хэрэгүүдэй министр Томас Борхе пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. Гүрэнэй аюулгүйе сахиха зургаанууд һүүлэй үедэ Никарагуа доторноо буу зэбсэгүүд ба һомо хэрэгсэлнүүдые нюудаг гурбан ехэ уута олоо. Дотоодын контрреволюциин ба уласхоорондын хархис бүлэгүүдэй зэбсэгтэ балмад ябуулга үүдхэхэ эдэбхитэй бэлэдхэл хэжэ байһаниинь бидэндэ мүн лэ мэдээжэ гэбэ.

ҺОНИРХОЛТОЙ ВЫСТАВКЭ

ХЕЛЬСИНКИ. Финн-угор арадуудай—мордванууд, удмуртнууд, чувашуудай үмдэдэг хубсаһанууд болон зүүдхэлнүүдэй шухаг экспонадуудтаи выставкэ Тампера хотын музейдэ нээгдээ.

Финн эрдэмтэд, шэнжэлэгшэд, эдэ финн-угор арад үндэһэтэдэй ажаһуудаг районуудаар аяншалгада хабаадагшад мүнөөнэй выставкын бүхы экспонадуудые XIX зуун жэлэй эсэстэ—XX зуун жэлэй эхеэр Финляндида асарһан байгаа.

Хубсаһанай угалзанууд, шүрэ һубһан, зэд үлгүүрнүүд, арһан, монетэ гоёолтонууд, эльгэбшэнүүд, пулаалууд гэхэ мэтэ— эдэ арадуудай онсо, өөрсэ, соёлтой байһыень гэршэлнэ. Һайндэрнүүдэй үедэ эхэнэрнүүдэй үмдэдэг хубсаһанууд, зүүдхэлнүүд илангаяа гоё һайхан юм. Тэдээгээр эзэдэйнь наһа, гэр бүлынь, мүн социальна байдалые тодорхойлжо боломоор байдаг.

Энэ выставкые Финляндиин музейнүүдэй управлени, Национальна музейн фонд эмхидхээ.

ЗЭРЛИГ ААШАНУУД

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой зүгһөө Ливанда саг зуура байгша хүсэнүүдэй үшөө хоёр түлөөлэгшые алаһан, Израилиин тала баридаг сепаратистнуудай зэбсэгтэ эмхинүүдэй гаргаһан зэрлиг бүдүүлиг шэнэ аашануудые Уласхоорондын нэгэдэл эрид буруушаана.

ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймай гуйлтаар Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин штаб-байрада Аюулгүйн Соведэй гэшүүдэй зүбшэлэлгэ эмхидхэдээ. К. Вальдхайм үгэ хэлэхэдээ, тэндэ байдаг уласхоорондын адаглагшад тушаа Урда Ливанай сепаратистнуудай эмхидхэдэг харата ябуулгын һүүлэй үдэрнүүдтэ улам дэбэргэгдэжэ байһан тухай тодорхойгоор хэлэбэ. Эль-Гантара тосхониие танкын буунуудаар буудаха үедэнь, сэрэгэй хоёр албахаагша алуулһан, арбан гурбан хүн шархатаһан байна.

КОММУНА ТУХАЙ ДУРАСХААЛ ХЭЗЭЭШЬЕ МАРТАГДАХАГҮЙ

ПАРИЖ. Парижайхид хабарай эдэ үдэрнүүдтэ Пер-Лашез гэдэг хүүр дээрэхи, Коммунарнуудай ханада улаан гвоздика сэсэгэй баглаануудые асаржа табина. Коммуна тогтооһон Парижай пролетариадай зэбсэгтэ восстаниин 110 жэлэй ойе Франциин демократическа олониитэ тэмдэглэбэ.

Пролетарска түрүүшын революциин эхилһые соносхоһон эдэ ябуулганууд тухай дурасхаалые Франциин хүдэлмэришэн анги зүрхэ сэдьхэлдээ хадагалжа ябадаг, — гэжэ Франциин Компартиин ветеран, Парижай коммунын ханинар гэһэн нэгэдэлэй Генеральна секретарь Жан Брэр ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.— Зуу гаран жэлэй саана болоһон баатар габьяата эдэ ябуулгануудай һонирхол олон жэлэй үнгэрбэшье буурана гүй. Коммунада зорюулагдаһан выставкэнүүдые эмхидхэлгэдэ туһалха, мэдэлдэнь байһан документнүүдые эльгээхэ гуйлтатай хэдэн бэшэг һаяхан абааб. Франциин түүхын агуу үйлэ хэрэгые дуугай үнгэргэхэ гэжэ засагаархидай хэды һэдэбэшье, һонирхолой буурадаггүй байһаниинь ехэ ушар удхатай.

Бидэнэр бүгэдэндэ, эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаадагшадта, коммуна тухай дурасхаал тэмсэлэн ба патриотизмын һүлдэ болодог байһан, тиимэл зандаа үлэхэ. Эзэмдэлгын хүндэ хүшэр сагташье, манай нэгэдэлэй тараагдаад байхадашье, хабар бүхэндэ Коммунарнуудай ханын дэргэдэ сэсэгүүдые хүнүүд нюусаар асаржа табидаг байһан юм.

ШУХАЛА ИЛАЛТА

САН-ХОСЕ. Коста-Рикын арад зон шухала илалта туйлаа. Олониитын эрид шанга буруушаал мэдүүлһэнэй эсэстэ түбэй Америкын энэ республикын Лимон, Пунтаренас гэжэ портнууд хүдар США-гай ВМС-эй корабльнуудые, сэрэгэй самолёдууд ба вертолёдуудые эльгээхэ гэһэн шиидхэбэреэ Пентагон болюулба.

Коста-Рикын портнуудта «Джозефас дэниэлс» гэдэг ракетнэ крейсер, «Шпигель гровер» гэдэг десантна судна ерэжэ орохо, мүн ниислэлэй «Хуан Санта-Мариа» гэжэ аэродром дээрэ сэрэгэй самолёдууд ба вертолёдууд бууха ёһотой байһан. Түбэй Америкэдэ сэрэгэй хорото балмад ябуулгануудые хэхэ плацдарм болгохо гэжэ США-гай һанаашалһан Коста-Рикын оршондо манёврнууд үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдэһэн байгаа.

Эдэ ээрхэг түримхэй түсэбүүдые буруушаажа, профсоюзууд болон ниитын эмхинүүд, политическэ ба соёлой ажал ябуулагшад, депутадууд эрид шууд тэмсэһэн байна. Энээнтэй дашарамдуулан, Хуули гаргалгын суглаан ороной портнуудта американ корабльнуудай буулгые, Коста-Рикын аэродром дээрэ самолёдуудай буулгые хориһон шиидхэбэри гаргаа.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ХАНИ ҺАЙХАН ДУУН

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, «Искусствын ажал ябуулагшад — хүдөөгэй ажалшадта» гэһэн уряа доро уран зураашад, артистнар, композиторнууд Улаан-Үдэдэ ойрохон оршодог районуудта гараһан юм. Улаан-Үдын, Кабанскын, Сэлэнгын, Загарайн районуудай ажахынуудай хэдэн зуугаад ажалшадые тэдэнэр хоёр үдэрэй туршада хангаа. Онсолбол, Х. Н. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ, Гүрэнэйород драматическа, Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрнуудай, Уран зураашадай болон Композиторнуудай холбооной, хүгжэмэй, соёл-гэгээрэлэй училищинуудай, Зүүн Сибириин соёлой институдай коллективүүд тус хэмжээ ябуулгада хабаадаа.

Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной правлениин харюусалгата секретарь Б. О. ЦЫРЕНДАШИЕВТАЙ манай корреспондент уулзажа хөөрэлдэһэн байна.

— Базар Очирович, «Искусствын ажал ябуулагшад — хүдөөгэй ажалшадта» гэһэн уряа доро үнгэрэгшэ уулзалгануудта Танай Композиторнуудай холбоон эдэбхитэйгээр хабаадаа гэжэ мэдэнэбди. Хаагуур ябажа, хэдтэй уулзаһанаа хөөрэжэ үгыт.

— КПСС-эй XXVI съездын делегат, РСФСР-эй арадай артист Дугаржап Цыренович Дашиевтай Загарайн районой Эрхирэгэй совхозоор ябаабди. Эрхирэгэй совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Даржаев Эрдэни Дондупович бидэнииие ехэ һайнаар угтажа абаад, ажахытаяа танилсуулаа. Совхозой түбэй фермын һаалишадтай уулзабабди. Дугаржап Цыренович партиин съезд тухай ехэ һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө, һаалишадай олон асуудалда харюусаа. Делегадай үбсүүнэй тэмдэгые, мандат юу хээ. ень һаалишад ехэ һонирхожо, гартаа барижа үзэбэ гээшэ. Тиигээд лэ дуушамнай өөрынгөө репертуарай эрхим дуунуудые дуулажа үгөө аа даа. Зарим дуунуудыень һаалишад арадай дуушантай хамта дуулаа. Юрэдөө, уулзалга ехэ һонёор үнгэрөө даа,— гэжэ Б. О. Цырендашиев хөөрэбэ.— 400 үнеэд түбэй фермэдэ тоологдоно. Тэжээлээр хангагданхай. Үнеэдээ эдеэлүүлхыень хараабди. Юһэн һара соо бэлшээгдэнгүй, хүнэй гараар байдаг үнеэд яһала барагаар харагдана. Үнеэдэй байра соо сэбэр.

— Һаалишадай дунда залуушуул олон байна. Хүгжэмдэ, һайхан дуунуудта ехэ дуратай зон гэжэ элирээ. Улаан-Үдэдэ дүтэ байдагшье һаа, город ошожо, концерт наада, театр хараха сүлөөмнай болодоггүй гэжэ һаалишад гомдоно. Тиимэһээ радио, телевиденеэр дамжуулагдадаг буряад концертын сагые ехэ болгог лэ гэһэн дурадхал тэдэ оруулна. Тэрэ дурадхалыень «Буряад үнэнөөр» дамжуулан, радио, телевидениин комитедэй хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгаха хүсэлтэйб. Юундэб гэхэдэ, имагтал Эрхирэгэй совхозой түбэй фермын һаалишадай бэшэ, мүн хүдөө нютагаймнай бүхы малшадай ажал нилээдгүй хүндэ байна. Тэдэниие буряад зохёолшодой уран үгөөр, буряад хүгжэм дуугаар ажалдань зоригжуулха хэрэгтэ радио, телевидени бага бэшэ үүргэтэй бшуу,— гэжэ тобшолоод:

— Республикын Композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Сергей Степанович Манжигеев залуу дуушан Григорий Багадаевтай хамта энэл районой «Дружба» совхозой ажалшадтай уулзаһан байна. Тэдэнэй уулзалга баһал һонёор үнгэрһэн һурагтай, — гэжэ Б. О. Цырендашиев нэмээ.

— Базар Очирович, партиин съездын һүүлээр Буряадаймнай композиторнууд ямар түсэбтэй байна гээшэб?

— Түсэб ехэ юм ааб даа. Хүн бүхэн өөр өөрын түсэбтэй байха. Хэн нэгэн оперо гү, али шэнэ балет бэшэжэрхихэ һанаатай. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэгдэһэн тоосоото элидхэл соо зохёохы ажалтан тухай, бидэнэй зорилго тухай тодорхойгоор хэлэгдээ гүб даа. Би өөрөө шэнэ дуунуудые бэшэхэ хүн аабзаб. Инструментальна зохёолнуудыешье бэшэхэ һанаан бии. Ондоошье жанрта туршахада яахаб. Юрэдөө, үе сагайнгаа амисхалые харуулһан ямаршье томо зохёол бүтээгээ һаа, арад зонойнгоо урда үшөөл үритэйб гэжэ һанажа ябаха ёһотойбди.

ПОЭЗИИН ҮДЭШЭ

Улаан-Үдын медучилищиин дэргэдэ «Хани басаган» («Подружка») гэжэ студенческэ клуб эмхидхэгдэнхэй юм. Тэрэ клубай үүсхэлээр тэндэ поэзиин үдэшэ һаяхан болобо. Залуу уран зохёолшодой XI конференцидэ хабаадахаар зууршалагдаһан эхилэн бэшэгшэд Валентина Дугарова, Саржана Дугарова, Борис Нехуров, Рахмет Шоймордапов, Сергей Тумуров, Алексей Мартынов, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн Б. С. Дугаров гэгшэд поэзиин үдэшэдэ уригдаһан байгаа.

Буряадай Уран зохёолшодой холбооной консультант Л. Д. Тапхаевай хүтэлбэри доро поэзиин үдэшэ үнгэрһэн байна.

М. ДАНИЛОВА.

ТОБШОХОНООР...

✕ Уржадэр хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо Буряадай гүрэнэй академическэ оперо болон баледэй театрай солистнууд Лев Шагдыров, Ольга Миронова гэгшэдэй концерт болобо. Залуу бэлигтэй дуушадородой ба совет композиторнуудай романснуудые, опероһоо аринуудые гүйсэдхэжэ, харагшадтаа халуунаар угтагдаа. Энэ концерт Буряадай филармониин үүсхэлээр эмхидхэгдээ юм. РСФСР-эй арадай артистка Чимита Шанюшкинагай иимэ концерт һаяхана болоо һэн гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, филармониин энэ үүсхэлые һайшаамаар байна. Һаяар Буряадай АССР-эй арадай артистка Клавдия Шулуновагай концерт эмхидхэгдэхээр хүлеэгдэнэ.

✕ «Арадай» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн уран һайханай коллективүүдэй тоосоото харалга республика доторнай үргэлжэлһөөр. «Алтан булаг» гэжэ нэрлэгдэһэн Буряадай хүдөө ажахын институдай дуу, хатарай ансамбль ехэ һонирхолтой программа бэлдэжэ, харагшадтаа һайшаагдаа. Тиихэдэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй багшанарай институдай «Байгалай долгинууд» гэжэ дуу, хатарай ансамблиин артистнар тоосоото харалгын үедэ уран бэлигээрээ ургаһанаа харуулжа, баранине баясуулаа. Тиихэдэ Улаан-Үдын районой Оронго нютагай арадай аман зохёолой «Оронго» гэжэ коллективэй, Буряадай хоорой бүлгэмэй арадай аман үгын «Магтаал» гэжэ хоорой тоосоото концертнүүд мүн лэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

✕ Буряадай гүрэнэй дуу, хатарай «Байгал» гэжэ ансамблиин артистнууд эдэ үдэрнүүдтэ Ставрополиин хизаарай ажалшадта уран бэлигээ харуулна. Тэрэнэй урда тээ Махачкала, Грозный, бусад хотонуудай ажалшад манай артистнуудые халуунаар угтаһан байна. Удаань «Байгал» ансамбльнай Хальмагай АССР-эй хото, хүдөө нютагуудаар ябажа, шэнэ программатаяа тэндэхи ажалшадые танилсуулха түсэбтэй. РСФСР-эй арадай артистка Чимита Шанюшкина, Владимир Шагжиев гэгшэдые харагшад илангаяа халуунаар угтана.

✕ Үглөөдэр П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо хүгжэмдэ дуратайшуул Чехословакиин Социалис Республикаһаа ерэһэн пианистка Дагмар Балоговатай уулзаха юм. Айлшанаймнай репертуарта И. -С. Бахай, Шопенэй, Листын, Сметанын зохёолнууд бии.

Манай корр.

„БАЯРТАЙ, ҮБЭЛНАЙ!"

Энэ хэзээ хэзээнэйхиһээ дулаан үдэр Дээдэ Онгостойн этнографическа музей шадар хүн зон хүлгөөтэй байба. Юуб гэхэдэ, заншалта болоһон Байгал шадарай шэмэрүүн хүйтэн үбэлые үдэшэлгын һайндэр болохо гэжэ соносхогдоһон байгаа бшуу.

Наада зугаагаар элбэг энэ һайндэртэ хотынгоо ажалшадые олоор асаржа сэнгүүлхын тула нэгэдэхи автотранспортна предприяти Соведүүдэй, Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй Алдар Солын талмайнуудhaа, Банзаровай нэрэмжэтэ үйлсэһөө тусхай экспресс-автобусуудые, мүн таксинуудые хойно хойноһоонь ябуулжал байгаа гэжэ һайшаан тэмдэглэмээр. Игаабарита дулаан үдэрые һамбаашалһан түрэлхид, үхибүүд, залуушуул үбэлые үдэшэлгын һайндэртэ тиигэжэ олоороо хабаадалсаха аргатай болобо ха юм.

Столовонуудай трестнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд айлшадаа угтан абажа, шараһан мяхаар, зөөлэн блины, сагаан хилээмээр, самоварай халуун сайгаар хүндэлөө.

Байгалай үмэнэхи үбэлые үдэшэлгэдэ зорюулагдаһан ехэ һайндэр үдэрэй 12 часһаа эхилбэ. ...Музейн талмай дээрэ эмхидхэгдэһэн тусхай ендэр дээрэ Зүүн Сибириин соёлой институдай студентнүүд Ольга Сланина Светлана Сидорова гэгшэд Үбэл Хабар хоёр боложо наадаһан байна. Тиихэдэ энэл институдай нэгэдэхи курсын студентнүүд Надежда Эрдынеева, Владимир Нилин, Людмила Морозова, Анатолий Афонников, Иван Кауротюков, Константин Серебренников гэгшэд Жабар үбгэнэй, Саһан хүүхэнэй, хабарай һаранууд — Март, Апрель, Майн рольнуудые уран гоёор, наада зугаа түгэсөөр гүйсэдхэжэ, суглараншалай зүгһөө халуун альга ташалгаар угтагдаа. Гоё һайхан зүүдхэл шэмэгтэй хубсаһа хунар үмдэһэн эдэнэр ирагуу хүгжэмэй аялга доро зэргэшээ мори хүллэһэн шарга соо һуунхай ендэр хүрэтэр хатаруулан ерэжэ, наада зугаатайгаар, аяг, маягтайгаар сугларагшадые амаршалаа.

Байгаалиин элшэн сайд— хүндэтэ айлшадайнгаа урда хотын предприяти, эмхи зургаанууд, һургуулинууд, институдуудай уран һайханай коллективүүд бэлиг шадабаряа харуулжа, һайндэрэй оршониие зугаа наадаар дэбэргээ. Жэшээнь, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент, «Байгалай долгинууд» гэжэ ансамблиин дуушан Даши-Нима Токтохоев монгол болон яхад арадай аялгануудые хонгёо һайхан хоолойгоороо хангюурдажа, хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэл ханааба. Элэнэрһээ гадна, шэлэй заводой ба нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» гэжэ Соёлой ордоной уран һайханай коллективүүдэй, Буряадай хүдөө ажахын институдай, «Алтан Булаг» гэжэ хатар, дуунай арадай ансамблиин артистнар сугларагшадта илангаяа ехээр һайшаагдаа. Ендэр дээрэ болоһон эдэ бүхы наада зугаае Буряадай АССР-эй нэгэдэмэл музейнүүдэй генеральна директорэй орлогшо В. Ц. Гунзынов шадабаритайгаар хүтэлбэрилөө. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэ, үнгэргэхэ хэрэгтэ Улаан-Үдын горсоведэй соёлой таһаг, амаралтын үдэрэй штаб, этнографическа музейн хүдэлмэрилэгшэд ехэ хубитаа оруулаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һайндэрэй үедэ.

Авторай фото.

Хүлеэгдэн һайшаагдана

Сэлэнгын совхозой соёлой байшангай, дэргэдэхи «Колосок» гэжэ агитбригадын уран һайханай бүлгэмэй коллективтэ арадай гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Үнэхөөрөөшье, залуу хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлээр байгуулагдаһан энэ коллектив имагтал арадта, ажабайдалда тон дүтэ ха юм. Агитбригадын зүжэгхэнүүд заатагүй нютагай ажабайдалһаа удха абажа, жэшээтэ һайн хэрэгүүдые магтан харуулжа, дутуу дунда үзэгдэлнүүдтэй сатирын хурса зэбсэгээр тэмсэхэ гэжэ оролдоно.

Нэгэтэ иимэ ушар болоо һэн. Совхозой Бэлюутын отделенидэ бани хүдэлдэггүй байгаа. «Отделениие эрхилэгшэ банида ородог юм гү, юрэдөө?» гэһэн цохатай шүүмжэлхы шүлэгөөр «Колосок» мартамхай нүхэрэй хорые малтаа бэлэй. Уданшьегүй хэмжээнүүд абтаа һэн ааб даа. «Ажалдаа гээгдэдэг Аграфена Яковлева» мүн лэ шүүмжэлүүлхэдээ, түргэхэн лэ фермэ тээшээ ябадаг болоо.

Агитбригадануудай бүхэроссин харилгын лауреат «Колосок» энэ үбэлжэлгын үедэ саг үргэлжэ малшадта концерт харуулжа ябина. Өөһэдынгөө артистнарай концертые харагүй һаалишан, хонишон Сэлэнгын совхоздо үгы хэбэртэй. Ажахын хүдэлмэришэд Олег, Альбина Гылыкпыловтэн, Людмила Сабирова, Александр Ларионов, Лидия Глазкова гэгшэд агитбригадын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Хабарай тарилгын үедэ харуулагдаха шэнэ программа мүнөө эндэ бэлдэгдэжэ байнхай.

Н. НАМСАРАЕВ.

Манай хөөрэлдөөн

ҺОНИРХОЛТОЙ АЛБАН

Медицинын тон шухала албануудай нэгэн хадаа оптическа гэхэ гү, али хүн зондо нюдэнэй шэлнүүдые бэлдэхэ албан мүн болоно. Һаяхан мастер оптигууд, аптекэнүүдые даагшанарай орлогшонор республиканска семинарта сугларжа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ, захилнуудые саг болзортонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ тушаа хөөрэлдөө хэһэн байна.

Семинар дээрэ мэргэжэлтэдэй һанамжаяа хубаадаха үедэ хүн зон энэ албан тухай нилээд һонирходог, Буряадай аптечнэ управленидэ бэшэгүүдые бэшэдэг, асуудалнуудтайгаар хандадаг гэжэ элирбэ. Ушар иимэһээ тус управлениин дэргэдэхи «Оптика» магазинай даагша Е. С. Андреевада хэдэн асуудалтайгаар хандабабди. Хөөрэлдөөндэмнай аптечнэ управлениин эмхидхэлэй-фармацевтическэ таһагые даагша О. В. Логина хабаадалсаа.

Асуудал: Оптическа албан һүүлэй жэлнүүдтэ ажал хүдэлмэреэ нилээд эдэбхижүүлээ. Ушар шалтагаанынь хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Медицинын бүхы һалбаринуудай урагшатай хүгжэжэ, хүн зоной элүүрые хамгаалгын хэрэгэй бүри һайжаржа байхада, манайшье ажал хэрэгүүдтэ хубилалтанууд болоо ааб даа. Хэрбээ юһэдэхи табан жэлэй туршада коллективнай 637.000 түхэригэй продукци бэлэн болгожо худалдаһан һаа, арбадахи табан жэлэй туршада 1 миллион 300 түхэригэй продукци гаргагдаа. Тиихэдэ үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр худалдаа наймаанай эрьесын түсэб 115 процентээр дүүргэгдэжэ гэхэ гү, али 266.567 түхэригэй хэмжээнэй худалдаа хэгдэһэн байна. Ямар ушарһаа нюдэнэй шэл зүүдэг хүнүүд олошорооб гэһэн асуудалые харахада, хүнэй ажалай ... расын муудахагүйн тула һэргылэмжын хэмжээнүүд абтадаг, врач-офтальмологууд нюдэ шалгахаар комиссинуудые эмхидхэжэ, хото һургуулинуудта, промышленна предприятинуудта саг үргэлжэ айлшалдаг ааб даа. Холын гү, али дүтын юумэ балараар обёорон харадаг хүнүүд ехэшүүлэй, багашуулай дундаһаа ниигэжэ элирүүлэгдэдэг гэшэ.

Асуудал: Хэды үдэр соо захилнууд дүүргэгдэдэг бэ?

Харюу: 1977 ондо СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерство нюдэнэй шэлнүүдые һайн шанартайгаар бүтээхэ, тэдэнээ гансал рецептын ёһоор хүн зондо худалдаха гэһэн тусхай захиралта гаргаһан юм. Тиимэ энэ талаар хангалта һайжаруулхын тула ехэшүүлдэ 6, үхибүүдтэ 4 үдэрэй туршада нюдэнэй шэлнүүд хэгдэжэ үгтэхэ ёһотой гэжэ онсо заагдаһан байна. Энэ заабариин ёһоор, ехэшүүлдэ 5, үхибүүдтэ 2, дайнай ветерануудта 1 үдэрэй туршада захилнуудые бэлэн болгонобди. Иимэ болзор баримталан ажаллаһанай ашаар нёдондо 77 мянган нюдэнэй шэл хэжэ амжаа һэмди.

Асуудал: Танай магазинһаа ондоо ямар газарта нюдэнэй шэлдэ захил хэжэ болохоб?

Харюу: Улаан-Үдын 9-дэхи (авиационно завод шадар), мүн Октябрьска районой 76-дахи аптекэнүүдэй дэргэдэ мастер-оптигууд хүдэлдэг. Хүдөөгэй районуудай түбэй аптекэнүүдтэ оптикын таһагууд байгуулагданхай. Иимэ таһагуудгүй, тодорхойлбол, Хурамхаанай, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Загарайн, Баргажанай, Ахын районуудта ажаһуугшад рецептнүүдээ слаб наашань эльгээдэг юм. Магазинаймнай экспедициин таһагайхид захилнуудай бэлэн болгогдоходо, почтоор саг дары эльгээдэг уялгатай.

Асуудал: Хэды таһаг магазиндатнай хүдэлдэг бэ?

Харюу: Оптическа таһаг, мастерской, аптечнэ управлениин складһаа абтаһан материалнуудай (шэлэй, мүн шэл һуулгадаг хүреэгэй, элдэб жэжэ-бужа инструментнүүдэй) хадагалагдадаг таһаг, мүн худалдаа наймаанай залые тоололтой. Оптическа таһагта бүхы захилнуудай абтажа гуримшуулагдадаг һаань, мастерскойдо хүдэлдэг арба гаран мастер техническэ түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэн, нюдэнэй шэл хүреэдэнь тааруулан һуулгадаг. Энээниие тон юрын ажал гэжэ һаналтагүй. Анхарал, нарин шадабари, мэдэсэ хэрэгтэйл байдаг. Шэл зүһэдэг, нүхэлдэг, үрэдэг бишыхан станогууд ... дэлгэгдэдэг. Гэхэтэй хамта ажаллаха эрхэ байдал ... шаа тогтобол, хэдэг ажалаймнай хэмжээнэй хэды ... шье һаань, байрамнай багадана гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Тиимэһээл мастернуудшье дуталдана гээшэ. Мастерскоймнай уйтан, плиткэнүүдэй саг үргэлжэ носоод байдаг тула бүгшэм халуун. Илангаяа зундаа бүришье бэрхэтэй байдаг. Энэ асуудалаар хэмжээнүүд абтажа эхилһэн шэнги аад, мүнөө дээрээ үшөөл шиидхэгдэгүй зандаа байһаар. Тусхай кабинедэй үгы дээрэһээ врач-офтальмолог хүдэлдэггүй юм.

Асуудал: Тиигэбэшье врачнуудтай холбоо барижа тайл гээшэ бээт?

Харюу: Заатагүй. Республикын ахамад врач-офтальмолог Н. Б. Баянова саг үргэлжэ ямар хэмжээнэй ... дэлмэри хэжэ байһаарнай һонирходог, тусхай конференцинүүдтэ уридаг байха юм. Врачнуудтайл хэлсэжэ саашанхи зорилгонуудаа хараална бшуубди даа.

Асуудал: Коллективэйнгээ эрхим мэргэжэлтэд ... хай хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Ажалай ветеранууд олон даа. Тэдэнэр ... хоорондоо харилсаатай мэргэжэлнүүдые шудалаһан. Жэшээлхэдэ, таһагые хүтэлбэрилэгшэ Е. Е. Николаева, мастер-оптигууд С. М. Трифонова, И. А. Быстрыхин, Н. М. Скосырская гэгшэд хори гаран жэлэй туршада эндэ хүдэлхэ зуураа дүй дүршэлөөр баян, түрүү хүдэлмэрилэгшэд болон тодороо юм. Ленинград хотын медицинскэ, электротехническэ техникум дүүргэһэн залуушуул найдамтай халаан болохоор зэһэнхэй. Т... гэсхэлдэнь юун гэжэ хэлэлтэйб гэбэл, нюдэнэй шэл зүүһэн хүн бүхэн гансашье бэе махабадайнгаа элүүр энхын түлөө һанаата болодог бэшэ, мүн энэ шэлэйнь нүүр шарайдань таарууу зохидоор, гоё һайханаар харагдахын түлөө һанаата болодог. Энэ эрилтыень манай мастернууд дууһан ойлгодог тула шанарай түлөө тэмсэл ябуулдаг гээшэ.

Г. ДАШЕЕВА энэ хөөрэлдөө хэбэ.

СПОРТ

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республика дотор хүнгэн атлетикэ илангаяа үргэнөөр хүгжөөгдэһэн байна. Имагтал 1980 ондо, Москвада болоһон XXII Олимпиадын жэлдэ, Буряад орондо хүнгэн атлетикээр гурбан хүн уласхоорондын классай спортын мастерай, үшөө хэдэн атлет СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэбэ. Эндэ «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэд онсо шалгарһан байха юм.

«Спортын хатанай» түлөөлэгшэднай мүнөөшье жэлые үрэ түгэсөөр эхилбэ. СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө, мүн ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөнүүдтэ хүнгэн атледууднай илаһан, шангай һууринуудые эзэлһэн байха юм. Тиигэжэ ороной чемпионка Татьяна Позднякова холын зайда урилдаагаар Испанида үнгэргэгдэхэ дэлхэйн ехэ мүрысөөндэ хабаадаха болонхой. Хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр Болгариин түрүү һуури эзэлхын түлөө һаяхан Софида болоһон нэмэл мүрысөөндэ Надежда Виноградова дүрбэдэхи һуури эзэлбэ...

АМЖАЛТА ҺОРИЛГОҺОО ЭХИТЭЙ

«Правда» газетын шанда хүртэхын түлөө хүнгэн атлетикын урилдаагаар Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн «Спартагай» стадионой оршондо үнгэргэгдэжэ, спортын 7 бүлгэм болон клубай 200 гаран хүн хабаадаһан, хурдан солбоноо, шамбай сүлхэеэ туршалсаһан байна.

Бага наһанай басагад урилдаанай харгы дээрэ түрүүлэн гараба. Эдэнэр 1000 метртэ урилдаа. Шэнэ-Онохойн дунда һургуулиин 8-дахи классай һурагша Таня Гуринова энэ зайе 3.06 минута соо гаталжа, илалта туйлаба. Лариса Зубкова (ЛВРЗ), Вика Леонтьева («Забайкалец») гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлһэн байха юм.

1500 метр. Аха наһанай басагад эндэ хабаяа туршаа. Иимэ мүрысөөнүүдтэ хэдэ дахин илаһан Улаан-Үдын 36-дахи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Галя Родкина энэшье удаада бусадһаа хурдан байба — 5 минута 18,8 секунда. Кабанскын дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Оля Сороковикова хэдэхэн секундаар гартажа, хоёрдохи шанда хүртөө.

ЛВРЗ-гэй спортклубһаа Алёша Насонов шалгаржа, 2000 метртэ эрхимлэбэ. Тренер Матвей Краснобаевай һурган һоридог Шэнэ-Онохойн дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Володя Шевляков нёдондо жэл РСФСР-эй чемпионадта илажа гараа һэн. Тиин мүнөө 3000 метртэ урилдахадаа, 8.54 минута саг харуулжа, чемпион болобо.

Кооперативна техникумэй һурагша Л. Иванова, спортын мастер О. Рымарева, мастерта кандидат Т. Калашникова (бултадаа «Трудовые резервы» бүлгэмһөө) удаадахи бүлэгүүдтэ илажа гараһан байна. В. Свинин («Буревестник»), С. Акинфеев, Ф. Саляхутдинов (хоюулаа «Трудовые резервы» бүлгэмһөө) гэгшэд мүн лэ түрүү һуури эзэлбэ. 8000 метрэй урилдаанда һүүлшын арбаад алхамай газарта С. Чирковые ахижа, Фазиль Саляхутдинов чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө.

12.000 метр. Энэ эгээл холын зайда хорёод хүн урилдаанай харгы дээрэ гараба. Сэхыень хэлэхэдэ, манай бэлигтэй бэрхэ олохон атледүүд, тусхайлбал, уласхоорондын классай спортын мастер П. Яковлев, спортын мастернууд А. Костецкий, В. Дульянинов, В. Трунев, А. Астраханцев гэгшэд мүрысөөндэ хабаадабагүй. Тиигээшье һаань, урилдаанай зүргэ дээрэ халуун шанга тэмсэл болоо.

«Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Николай Черепко, замайнгаа хахадһаа урагшаа гара гараһаар, түрүүлэн фиништэ хүрэжэ ерэбэ. Тус зайе тэрэ 37 минута 44,8 секунда соо гаталһан байна. Энэнь сезоной эхиндэ харуулагдаһан яһала үндэр үрэ дүн болоно. Марафоной урилдаагаар СССР-эй спортын мастернууд Фёдор Капустин («Спартак») Валерий Дарбаков («Урожай») удаадахи һууринуудые эзэлээ. Түнхэнэй районой Жэмһэгэй дунда һургуулиин физкультурын багша 37-той спортын ветеран Валерий Базырович Дарбаковтой мүрысөөнэй түгэсхэлдэ уулзахадамнай, иигэжэ хөөрэбэ:

— Хабарай эхиндэ үнгэргэгдэдэг зиэ заншалта мүрысөөн олохон шэнэ нэрэнүүдые элирүүлдэг юм. Мүнөөшье тиигэ. Эгээл холын зайда залуу стайер Николай Черепко һайн һорилго бэлэдхэлтэй байжа, илаха ёһоороол илаба. Би яһала һорилго хээл һэм. Гэбэшье ехэл хүндөөр гүйбэб. Наһан өөрынхиеэ абадаг лэ юм байна даа...

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Трудовые резервы» бүлгэмэй эбтэй зэтэй суглуулагдамал команда илажа, есспорткомитедэй I шатын дипломоор, кубогаар шагнагдаба. «Буревестник» бүлгэмэй, ЛВРЗ-гэй спортклубай хүнгэн атледүүд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

Илагшадта чемпионой лентэнүүд, дипломууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Байгша оной апрелиин 14—16-да Кисловодск хотодо үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаха суглуулагдамал команда бүридүүлэгдэбэ.

Б. М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: мүрысөөндэ илагшад — **О. Рымарева, Татьяна Калашникова, Любовь Иванова.**

М. СУТУРИНАЙ фото.

ШАНГА ТЭМСЭЛЭЙ ОРШОНДО

Шатараар Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн хахад финалай наадан дүүрэбэ. Эрэшүүлэй дунда хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн нааданай дүн гаргахада хүүгэдэй спортын һургуулиин тренер Алексей Шагжиев 7,5 очкотойгоор түрүүлһэн байна. Тэрэ һүүлшынгээ — юһэдэхи уулзалгада Анатолий Митуповтай тэнсэһэн байгаа.

Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Геннадий Халудоров хоёрдохи һуури эзэлээ. Тэрэ долоон очкотой болоо. ЛВРЗ-гэй Владимир Агафонов 6,5 очкотойгоор гурбадахи һуури эзэлбэ.

«Урожай» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ.

Зургаан уулзалгын удаа табан очкотой болоһон Олег Шандибаев түрүүлжэ ябана. Шатаршад Маншеев, Давыдов гэгшэд 4—3,5 очкотой удаадахи һууринуудые эзэлнэ.

Ш. ГАТЫПОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Коммунис субботнигые угтуулан» — материалнуудай суглуулбари. «Мал ажал — габшагай ажал» — хүдөө ажахын шэнжэлэл. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Буряад ороной ажалшад КПСС-эй XXVI съездын документнүүдые шудална» — материалнуудай суглуулбари. «Съездын делегадта үгэ үгтэнэ». «Шэнэ амжалта тээшэ эрмэлзэнэбди» — СМП-608-най комсомол-залуушуулай бригадын бригадир В. Аксеновой статья. «Сундуевай хүдэр гарай эршэ» — М. Егоровой очерк. «Арадай хиналтын городской комитедтэ». «Правда Бурятии» газетэдэ харюусана».

Гурбадахи хуудаһанда. «Замбуулиниие эзэмдэн абалгын шатанууд»—ТАСС-ай материал. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбариһаа. «Совет хүн хилын саана». «Хани барисаанай, эб найрамдалай түлөө» — В. Тарнуевай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Республикымнай хүгжэлтые зураглан харуулһан габьяатай хүн» — Т. А. Рудиин выставкэ тухай статья. «Шэнэ һонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо, баримта» — суглуулбари. Спортивна мэдээсэлнүүд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, шиг нойтон орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 1 градус хүйтэнһөө 4 градус дулаан хүрэтэр агаарай байдал хубилжа байха. Зарим нютагуудта 7 градус хүрэтэр хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Улаан-Үдэдэ сэлмэлгэтэй, бүрхэлгэтэй байха, шиг нойтон орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 1—3 градус дулаан болохо.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Смерть проводника» — уран һайханай фильм. (Франци). 11.45 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.45 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Хүдөөгэй юрын үдэрнүүд» — кинопрограмма. 16.20 — Санаар һолжоролгын спортоор СССР-эй кубок. Эхэнэрнүүд. 5 км. 16.45 — М. Де Фалья. «Треуголка» баледэй хоёрдохи сюитэ.

Улаан-Үдэ. 17.05 — «Саян» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 17.45 — «Байгал» мэдээсэлэй программа.

Москва. 18.15 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ». 18.30 — «Онтохондо айлшаар». «Снежная королева» — мультфильм. 19.45 — ... нөөдэр — түби дэлхэй... 20.00 — «Арадай ... нууд». 20.15 — «Съездын делегадуудта үгэ үгтэнэ». ...вагай уран зохёолшодой ...хиин правлениин нэгэдэ... секретарь, хэлэ, бэшэгэй ... дэмэй доктор Ф. Ф. Ко...цов үгэ хэлэхэ. 20.45 «Два дня в начале ...бря» — уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Бенефис» ...раммын дамжуулга... 23.30 — «Мүнөөдэр — ...би дэлхэйдэ. 23.45 — ...ни барисаанай кубок... жэ хүндэ атлетикээр ...хоорондын мүрысөөн...

Редакторай орлогшо И. Р-Д. ОЧИРОВ.

«Буряад үнэн» газетын редакцида түрэл хэлээ ... корректорэй ажалтай ... хүдэлмэрилэгшэ хэрэгтэй.

«Улаан-Үдэ, Ленинэй ...сэ, 35, газетын редакци» гэһэн адресаар хандаха болохо. Телефоной ... 2-50-52.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54 93, зам. редактора—2 68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды 2 56 23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64 36, 2 63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60 21 информации 2.34-05, перевод—2-54-93, писем в селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория —2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Н-02371. Заказ № 66.